

ИЗВЕШТАЈ

за утврдени состојби, практики и препораки
за подобро финансирање на судовите во Република Македонија

Велес, Март 2015 година

**ПРОЕКТ „МРЕЖА 23“ ИПА 2013/333-780
ФИНАНСИРАН ОД ЕВРОПСКАТА УНИЈА**

Здружение на финансиски работници на локалната самоуправа и јавните претпријатија

Автори:

Проф. Д-р Томе Неновски, тим лидер

М-р Максим Ацевски, експерт

М-р Зоран Јанкуловски, експерт

Дипл. екон. Благородна Ампова, експерт

Изземање:

Овој проект е реализиран со поддршка на грантовата шема од “Мрежа 23“, проект кој е финансиран од Европската Унија. За содржината на овој документ се одговорни неговите автори и на никој начин не ги рефлектираат ставовите на партнерските организации кои го спроведуваат проектот “Мрежа 23“ и Европската Унија.

Содржина:

I. ОСНОВНИ СОДРЖИНСКИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРОЕКТОТ.....	5
1. Проектни активности.....	5
2. Цел на проектот.....	5
3. Методологија на истражување.....	6
а) Прибирање информации и податоци (од публикации и анализи).....	6
б) Анализа на состојбите констатирани во публикации и анализи.....	6
в) Изработка и дистрибуција на анкетен прашалник.....	6
г) Интервјуа со раководни лица на избрани судови.....	7
д) Прибирање, обработка и анализа на обезбедените податоци и информации.....	7
е) Изработка на Студија (извештај) за утврдените состојби, констатирани практики и препораки за унапредување на системот на финансирање на судската власт во РМ....	8
4. Очекувани резултати.....	9
II ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА СУДСКАТА ВЛАСТ ВО РМ...	10
1. Законска основа на финансирање на судската власт.....	10
2. Судски буџетски совет.....	11
Од добиените извештаи, извршените интервјуа и од наводите на претставниците на судовите на одржаната презентација на наодите од истражувањето, може, генерално, да се констатира следното:.....	15
III ДОБИЕНИ РЕЗУЛТАТИ – Анализа на состојбите.....	17
1. Големина и структура на судскиот буџет.....	17
2. Големина на планирани и реализирани буџетски средства (збирно) на судската власт во периодот 2010 – 2014 година.....	19

3. Анализа на податоците и информациите што се содржани во одговорените прашалници	20
4. Основни заклучоци од интервјуто со в.д. претседателот на Судскиот буџетски совет .	33
V ПРЕПОРАКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ТЕКОВНИТЕ ФИНАНСИСКИ ПРОБЛЕМИ НА СУДСКАТА ВЛАСТ	41
Анализирани документи за изработка на Извештајот.....	44

I. ОСНОВНИ СОДРЖИНСКИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРОЕКТОТ

1. Проектни активности

Утврдувањето на изворите на средства за финансирање на судската власт, висината на обезбедените средства и нивното влијание врз независноста на судската власт во Република Македонија (РМ) претставува еден од проектите кои финансиски се поддржани од Институтот за европска политика (ЕПИ) - Скопје во рамки на проектот „Мрежа 23“, а во партнерство со Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија (ХКМ) и Центарот за управување со промени (ЦУП), кој, пак, е финансиран од Европската Унија со средства од **ИПА 2013/333-780**.

Проектот “Мрежа 23” го спроведуваат ЕПИ, како носител на проектот и партнерските организации Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија и Центарот за управување со промени.

Здружението на финансиски работници на локална самоуправа и јавните претпријатија е **корисник на грантот** и воедно реализатор на проектните активности (истражувањето) кои се содржани во проектот „**Изворите на финансирање, висината на обезбедените средства и нивното влијание врз независноста на судската власт**“. Резултатите од истражувањето се солиден показател за постојните состојби во финансирањето на судската власт и можност за давање препораки за подобрување на тие состојби. Главен резултат од истражувањето е изработката на Студија, со анализа на состојбите, проблемите и реалните потреби во финансирањето и буџетирањето на судската власт, утврдување на најдобри практики, како и давање препораки за надминување на состојбите кои создаваат пречки во извршувањето на надлежностите на судската власт. Препораките се насочени кон обезбедување постојани, одржливи и доволни средства за функционирање на судската власт како независна, непристрасна, ефикасна и самостојна власт во РМ.

2. Цел на проектот

Основна цел на проектот беше да се истражат изворите на финансирање, висината на обезбедените средства и нивното влијание врз независноста на судската власт, како и давање препораки за надминување на, евентуално, констатираните проблеми во финансирањето на активностите на судовите во Република Македонија.

3. Методологија на истражување

За реализација на предметниот проект, истражувачкиот тим ги примени следните методолошки алатки:

а) Прибирање информации и податоци (од публикации и анализи)

Тимот за реализација на проектот изврши анализа на релевантната законска регулатива која се однесува на буџетирањето на судската власт. Во таа функција беа користени претходно издадени публикации што ја третираат конкретната проблематика. Тој дел од активноста беше реализиран во периодот 1.11.2014 до 31.12.2014 година.

б) Анализа на состојбите констатирани во публикации и анализи

Во периодот 15.11.2014 – 31.12.2014 година беше извршена анализа на состојбите во финансирањето на судството во РМ врз основа на наоди и констатации наведени во разни публикации и во извештаите на ЕУ за подготвеноста на РМ за членство во ЕУ.

в) Изработка и дистрибуција на анкетен прашалник

Тимот за реализација на проектот изработи анкетен прашалник за утврдување на изворите на финансирање, висината на обезбедените средства и нивното влијание врз независноста на судската власт. Притоа, беше изработен посебен прашалник за основните судови во Куманово, Прилеп, Битола, Кичево и Винаца, како избрани примероци од целината на судската власт во РМ и посебен Прашалник за Судскиот буџетски совет (во натамошниот текст: СБС). По извршената консултација со координаторот на проектот и одобрувањето на прашалниците, кон крајот на 2014 година, тие беа доставени до посочените судови и до СБС по пошта и на e-mail, со барање тие судски институции да ги пополнат и да ги вратат прашалниците до реализаторот на проектот најдоцна до 15.01.2015 година. Обрасците на двата прашалника се составен дел на овој извештај.

Од причини коишто на изготвувачот на овој извештај не му се познати, избраните основни судови имале одредени тешкотии во составувањето и доставувањето на одговорите во наведените прашалници. Поради тоа од вкупно пет основни судови, само два основни суда доставија пополнети прашалници, но со значително задоцнување од

преку еден месец од претходно утврдениот рок. Таквата состојба имаше влијание врз динамиката на подготовка на овој извештај и исполнувањето на соодветната обврска во договорените рокови со ЕПИ. За надминување на наведената состојба и обезбедување на потребните податоци за финансирањето на судската власт (приходи/расходи, висина на создадени обврски итн.), потребните податоци извршителот на проектот ги обезбеди преку Централниот регистар на РМ, односно обезбеди Прегледи на податоци од годишни сметки на одделните судови за 2010, 2011, 2012 и 2013 година.

СБС не достави пополнет прашалник до изготвувачот на овој Извештај. Недоставувањето на пополнетиот прашалник беше надоместено со интервјуто кое раководителот на проектниот тим го имаше со в.д. претседателот на СБС, а чии позначајни констатации се составен дел на овој извештај. Освен тоа, одредени констатации за функционирањето на СБС беа извлечени од годишните извештаи за неговото работење во 2010, 2011, 2012 и 2013 година.

г) Интервјуа со раководни лица на избрани судови

На почетокот беше планирано да се спроведе структурирано интервју со избрани раководители (претставници) од целната група. За потребите на интервјуто беше изработен структуриран разговорник со водечки насоки за водење на разговорот. Со интервјуто требаше да се обезбедат информации за финансиските проблеми и потреби на судовите во вршењето на нивното секојдневно работење, со осврт на потребните и обезбедените финансиски средства.

Меѓутоа, освен од в.д претседателот на СБС, ниту еден од избраните судови не изрази подготвеност за реализација на такво интервју што, последователно, создаде одредени проблеми во добивањето на потребните информации кои би биле во насока на реализација на проектот.

Поради тоа, на состанокот што беше одржан на 12.02.2015 година меѓу тимот за реализација на проектот и претставници на ЕПИ, беше договорено, наместо формални интервјуа, да се реализираат неформални интервјуа со лица кои се запознаени со состојбите во таа област.

д) Прибирање, обработка и анализа на обезбедените податоци и информации

До реализаторот на проектот беа доставени пополнети анкетни прашалници од два суда. Со цел надминување на пречките за добивање на бараните податоци, за сите избрани судови, податоците беа обезбедени преку пристап во Централниот регистар на РМ. Потоа, се пристапи кон обработка и анализа на добиените податоци и информации.

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

Од судовите кои беа предмет на анализа, следните основни судови имаат објавено годишни извештаи:

- Суд 1: Годишни извештаи за 2010, 2011, 2012 и 2013 година;
- Суд 2: Годишни извештаи за 2010, 2011 и 2013 година;
- Суд 4: Годишни извештаи за 2010, 2011, 2012 и 2013 година.

Напомена: Заради коректност и елиминирање на некакви непријатности, имињата на судовите се заменети со бројки. Имињата на судовите им се познати на ЕПИ и на извршителот на проектот.

СБС има објавено годишни извештаи за 2010, 2011, 2012 и 2013 година.

Преку инструментот – Барање за слободен пристап до информации од јавен карактер, беа побарани обезбедени годишни извештаи од следните судови:

- Суд 3
- Суд 5
- Од Основен суд 4 беше побаран годишен извештај за 2012 година, но тој не е доставен.

ѓ) Дополнителни информации за содржината на оваа Студија беа добиени од претставниците на судовите кои беа присутни на презентацијата на Нацрт-Студијата која се одржа во Велес на 27.04.2015 година, каде преку насочено водена дискусија, беа добиени значајни информации за состојбите и проблемите во финансирањето на судската власт во РМ.

е) Изработка на Студија (извештај) за утврдените состојби, констатираните практики и препораки за унапредување на системот на финансирање на судската власт во РМ

Проектниот тим најпрво изработи Нацрт-Студија (извештај) за утврдените состојби, констатираните практики и препораки за унапредување на системот на финансирање на судската власт во РМ. Нацрт - Студијата беше доставена (и презентирана) на разгледување до ЕПИ.

По добивањето на сугестиите и коментарите од учесниците на презентацијата и од ЕПИ, проектниот тим ја изработи финалната верзија на Студијата (Извештајот) која, покрај анализите на состојбите и проблемите со кои се соочува судската власт во обезбедувањето средствата за нејзино непречено функционирање, содржи и препораки за надминување на постојните проблеми и за унапредување на состојбите во финансирањето на судската власт во РМ. Извештајот беше завршен во утврдениот рок.

Студијата (извештајот) е показател за изворите на финансирање, нивото на обезбедени средства и нивното влијание врз ефикасноста во функционирањето на судската власт во РМ.

Студијата е достапна и до граѓаните на веб страницата на Здружението на финансиски работници на локалната самоуправа и јавни претпријатија (<http://zfr.org.mk>), што дополнително обезбедува лесен пристап до Студијата и ќе влијае за соодветно зголемување на демократските вредности во РМ.

4. Очекувани резултати

Главен резултат од реализацијата на проектот е структуриран и публикуван извештај кој содржи информации за изворите на финансирање и нивото на обезбедени средства за судската власт, нивното влијание врз извршувањето на надлежностите на судската власт и давање препораки за надминување на констатираните состојби.

Реализацијата на проектот овозможи утврдување на состојбите со финансирањето на судовите во периодот 2010 – 2014 година, преку обезбедување податоци за тековните реални потреби на финансиски средства, анализа на одобрените трошоци во процесот на усогласување на буџетските барања на судскиот совет со Министерството за финансии и влијанието на расположливите средства врз ефективностa и ефикасноста на судската власт.

Утврдените заклучоци и препораки за подобрување на финансирањето на судската власт во РМ се во насока на создавање неопходни предуслови за подобро финансиско работење на судовите.

Главен резултат од реализацијата на проектот е структуриран и публикуван извештај кој содржи информации за изворите на финансирање и нивото на обезбедени средства за судската власт, нивното влијание врз извршувањето на надлежностите на судската власт, како и давање препораки за надминување на констатираните проблеми во анализираната област.

II ИНСТИТУЦИОНАЛНА ОСНОВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА СУДСКАТА ВЛАСТ ВО РМ

1. Законска основа на финансирање на судската власт

Основни законски и подзаконски акти со кои се уредува финансирањето на судската власт во РМ се следните:

- Закон за судски буџет („Службен весник на Република Македонија“ број 60/03, 37/06, 103/08 и 145/10);
- Закон за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ број 64/05, 4/08, 103/08, 156/09, 95/10, 180/11, 171/12);
- Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, Испр. 62/06, 35/08, 150/10);
- Буџет на Република Македонија за соодветна година, објавен во „Службен весник на Република Македонија“;
- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за соодветната година објавен во „Службен весник на Република Македонија“;
- Упатство за начинот на трезорско работење („Службен весник на Република Македонија“ број 183/2013);
- Судски деловник („Службен весник на Република Македонија“ број 66/13, 114/14);
- Деловник за работа на судскиот буџетски совет („Службен весник на Република Македонија“ број 89/2014), итн.

Со донесувањето на Законот за судски буџет во септември 2003 година, законодавната власт ги постави законските рамки за процесот на изготвување, утврдување и извршување на средствата наменети за судската власт и за начинот на постапување со тие средства од страна на СБС.

Законот за судски буџет ги уредува постапката за подготвување утврдување и извршување на „судскиот буџет“ и основањето и работењето на СБС за финансирање на судската власт во Република Македонија.

Својата буџетска (не)зависност судската власт ја започна на 1 јануари 2004 година, со стапувањето во сила на Законот за судски буџет. Одобрениот буџет за 2004 година изнесуваше 1.113.413. 000 денари, со пренесен долг од претходната година во износ од 46 милиони денари. Буџетот се однесуваше на 33 единки-корисници.

Средствата за судската власт се планираат и се одобруваат во рамките на Буџетот на Република Македонија, во делот на соодветен раздел со кој управува/менаџира СБС и неговата стручна служба, без притоа средствата за судската власт да бидат издвоени во посебен буџет, што би било аналогно на буџетите на фондовите и на Агенцијата за вработување на Република Македонија.

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

2. Судски буџетски совет

Законот за Судски буџет предвидува СБС да има улога на менаџер на судскиот буџет, односно обврска да го планира, распоредува на единките - корисници, извршува, следи и да го оценува извршувањето на судскиот буџет. Таквата улога на СБС треба да обезбеди независно, непристрасно, навремено и правично распоредување на средствата на судскиот буџет на единките - корисници.

Основните задачи на СБС се:

- Планирање на судскиот буџет;
- Утврдување на критериуми и методологија за изготвување на судскиот буџет;
- Подготвување на методологија и критериуми за распределба на средствата на единките – корисници;
- Разработување финансиски показатели за буџетските барања на единките – корисници;
- Распределба на судскиот буџет на единките – корисници;
- Одобрување средства за нови вработувања;
- Пренамена на средствата во текот на годината по ставки и корисници и др.

Во најголем број европски земји¹ постои централизиран буџетски систем, каде буџетот за судството е управуван од министерството за правда. Буџетот на судството е дел од централниот буџет и се одредува во постапка на преговарање со министерството за финансии, а само во многу малку земји тој е дефиниран како процент од БДП. Таков е случајот во РМ.

Имено, законски утврдениот дел на средства за судска власт во Буџетот на Република Македонија треба да изнесува најмалку 0,8% од бруто домашниот производ на земјата. Тоа ниво треба(ше) да се достигнува со следната временска динамика:

- 0,5% од БДП во 2012 година;
- 0,6% од БДП во 2013 година;
- 0,7% од БДП во 2014 година; и
- 0,8% од БДП во 2015 година².

Судскиот буџет е интегрален дел на централниот буџет каде е претставен во делот “Судска власт” и ги содржи буџетите на сите судови, Академијата за судии и обвинители и Републичкиот судски совет (РСС). Како што претходно е наведено, процесот на буџетирање на судовите е регулиран со Законот за судскиот буџет донесен во 2003 година, кога се направени првите поголеми измени за овозможување „стабилно, долгорочно, еднакво и правично финансирање на судската власт, со цел да се обезбеди нејзината уставна и правна независност“.

Тој закон ги регулира процедурите за подготовка, усвојување и извршување на

¹ Втор извештај на проектот за функционална анализа на судовите во Република Македонија, БЛСМ=kst и SIPU, Скопје, 2012 година,

² Член 16 од законот за изменување и дополнување на Законот за судскиот буџет.

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

судскиот буџет и основање на СБС. СБС врши работи кои се однесуваат на буџетот на судската власт кои покриваат годишна проценка на приходите и расходите на судовите, РСС и Академијата за судии и обвинители. СБС, како тело кое е надлежно за буџетирање и финансиски менаџмент на процесот на буџетирање на судската власт, ги има следните одговорности:

- Дефинирање критериуми и методологија за подготовка на судскиот буџет;
- Подготовка на судскиот буџет и негово поднесување до Министерството за финансии;
- Дистрибуција на буџетот на судовите и следење на извршувањето на буџетот;
- Одобрување нови вработувања во судовите и Академијата;
- Подготовка на годишни извештаи за спроведување на буџетот.

Во 2008 година беа извршени измени на Законот за судскиот буџет со кои СБС и неговите надлежности се префрлаат од Врховниот суд во РСС, како новоформирана организација.

Измените на Законот за судски буџет од 2010 година обезбедуваат понатамошна независност на судскиот систем, заштитувајќи го од ребалансот на централниот буџет. Според одредбите на тој закон, приходите на судскиот буџет треба да се обезбедуваат како процент од бруто домашниот производ (БДП) на земјата во износ од најмалку 0,8% од БДП, кој требаше да се достигне до 2015 година. БДП е избран како основа за пресметка како најсоодветен индикатор за пресметка на потребната големина на судскиот буџет. Основните придобивки кои се очекуваат од таквите измени во финансирањето на судскиот буџет се обезбедување:

- Стабилен извор на финансирање;
- Елиминација на можноста за намалување на средствата за судството како резултат на ребаланси на буџетот;
- Слобода во распределбата на судскиот буџет;
- Организирани централни набавки во рамки на СБС;
- Зголемени одговорности на судовите за планирање, буџетирање и финансиски менаџмент.

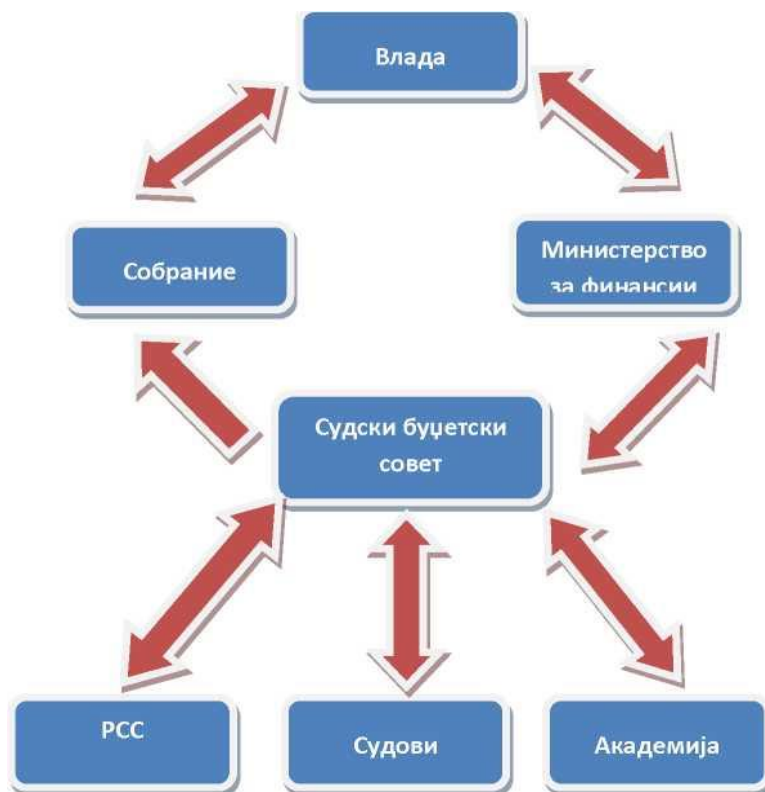
Така конципиран, Законот за судски буџет е значаен инструмент кој треба да обезбеди независност на судската од извршната власт. Одредувањето на судскиот буџет како процент од БДП е значителна промена во однос на поранешниот начин на финансирање на судството. Обезбедувањето буџет кој е непроменлив и може однапред да се предвиди создава солидна основа за планирање на судскиот буџет.

Со тој закон се очекува(ше) да се засили улогата на СБС и да се создаваат основи за унапредување на буџетскиот процес во судството. СБС би требало да прерасне во главно тело одговорно за поддршка на планирањето на буџетот во судството, односно да биде главен финансиски менаџер на судската власт.

СБС има одговорност да дефинира критериуми за распределба на средствата на буџетските корисници (судови, РСС и Академијата) и да подготвува буџетски циркулар и насоки за подготовка на финансиските планови на буџетските корисници. Буџетските корисници се одговорни за планирање и извршување на буџетот.

Буџетскиот процес во судството ги содржи следните компоненти (активности):

Графикон бр. 1: БУЏЕТСКИ ПРОЦЕС

Буџетскиот процес вклучува процес на планирање, подготовка, следење на извршувањето на буџетот и систем на известување. За сите тие процеси одговорен е претседателот на судот, но главна улога во подготовката, извршувањето и следењето на буџетот има сметководственото одделение во судот. Сметководителот го подготвува буџетот врз основа на инструкциите добиени од СБС и претседателот на судот. Буџетот се подготвува според историски податоци за секоја поединечна ставка од буџетскиот циркулар. По собирање на плановите, сметководителот го подготвува буџетот и го усогласува заедно со претседателот.

Финансискиот план, односно буџетот треба да биде подготвен согласно планот за работа и очекуваните резултати на судовите. Според информациите кои присутните претставници на судовите го изнесоа на Презентацијата на наодите од оваа студија, судовите се трудат реално да ги планираат сите потребни средства за работа во текот на следната година. За таа цел, некои од нив уште во 2012 година почнале со активности за утврдување на цена на чинење на предмет, со калкулирање на директните и на индиректните трошоци, што е основа за планирање на буџетот. Во таа функција

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

судовите користат наоди и констатации кои што се содржани во претходно изработен проект под покровителство на Светска банка и Министерство за правда на РМ. И покрај тоа што точниот број на судски предмети не може да се утврди, сепак, со користење на стандарди за норми (број на предмети кои треба да ги реши секој судија), тој начин на пресметување дава солидна основа за планирање на средствата. Судовите реално знаат колку средства им се потребни, но проблемот се појавува дополнително поради недоволноста на средства што им се доделуваат на судовите од буџетот на РМ, а кои редовно се пониски од планираните и реално потребните. Од друга страна, проблем се појавува и во прецизноста на планирањето на судските спорови според нивниот карактер и вид (сложени, помалку сложени и најмалку сложени), а што непосредно е поврзано со соодветните законски измени во одредени области. Претставниците на судовите наведуваат дека, поради средени состојби во катастарот, бројот на имотни спорови се намалува. Слично е и со предметите кои им се предадени за решавање на нотарите. Од друга страна, се зголемува бројот на семејни спорови (разводи и сл.). Таквите состојби и промени, неминовно, водат кон промена на вредностите на цена на чинење по предмет, а со тоа и врз целината на реалното планирање на средства за следната буџетска година.

Планирањето на средствата го вршат вработени лица во судовите. Меѓутоа, најголем дел од основните судови се соочуваат со проблем од недостаток на аналитички персонал за работа (стручни соработници и раководни службеници), што создава тешкотии во коректноста на планирањето на средства, меѓу другото и заради немање персонал за вршење анализи на состојбите и потребите за соодветен износ на средства за непречено вршење на надлежностите на судовите.

Проблемот со недостаток на стручни соработници и раководни службеници е генерално присутен во поголем број основни судови. Честа е појавата на големо несовпаѓање меѓу бројот на таков персонал и бројот на соодветни работни места кои се предвидени со Правилниците за систематизација на работни места во судовите. Претставниците на судовите нагласуваат дека е потребно со соодветен акт (правилник или сл.) да се утврди некој стандардизиран сооднос меѓу судија и број на соработници што ќе му помагаат (При презентацијата на Нацрт-студијата, претставниците на судовите ја наведоа потребата за воведување стандард според кој на двајца судии треба да има еден стручен соработник).

Со оглед на тоа што вкупните средства кои им се одобруваат на судовите не се на нивото на потребните средства за нормално функционирање на судовите, најчесто буџетот се подготвува врз основа на буџетот од претходната година кој, во најголем дел, не ги одразува реалните потреби на судовите и така изработениот финансиски план/буџет се усогласува со лимитите (износите) кои ги определува СБС.

Кога буџетот ќе биде подготвен, потребно е судовите да подготват план за негово извршување. Судовите добиваат 1/12 од одобриениот буџет месечно и тие треба да планираат за тоа како средствата ќе бидат распоредени за да ги покријат потребите за секој месец во текот на годината. Планот треба да содржи проценети месечни приливи и одливи на средства.

Според законот за судски буџет, судската власт се финансира од неколку извори: Буџетот на Република Македонија, донации и од самофинансирачки активности, како

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

што се судски депозити, наемнини, такси и сл.

Разбирливо, најголем дел од приходите на судовите доаѓа од буџетот на РМ, иако во далеку помал износ од законски утврдениот, за што повеќе е елаборирано во други делови од овој извештај.

Донациите, главно, доаѓаат од странски институции и/или влади и тие се строго наменски средства кои се користат за финансирање на однапред определена намена.

Судските депозити се, исто така, строго наменски средства кои се депонираат од страните во споровите и кои се користат исклучително за конкретна намена (на пример, вештачење). Ако тие средства не се искористат во рок од 3 години по нивното депонирање, судот ги враќа на лицето кое ги депонирало.

Во рамки на самофинансирачките активности на судовите се појавуваат приходи од пашалите. Но, според изјавите на претставниците на судовите и извршените дополнителни интервјуа, судовите имаат проблем со трошењето на тие средства, затоа што се јавува проблем на недоволно одобрени финансиски планови кои претставуваат основ за користење на средствата. А, според нив, користењето на тие средства, во голема мера, може да го подобри финансиското работење на судовите. Врз основа на нашето истражување констатиравме дека основен предуслов за користење на наведените средства е можноста за проширување на финансиските планови/одобрените средства на судовите, но оваа активност честопати не зависи од можностите на СБС.

Судскиот буџет ги финансира активностите и функциите на судовите и Академијата за судии и обвинители, кои се прикажани во подолу наведените категории на расходи:

- Плати - нето плати, придонеси и персонални даноци. Платите се одредени со законот за плати на судиите и законот за судска служба;
- Стоки и услуги (ги покрива исплатите за патувања, одржување, судски вештачења и други оперативни трошоци);
- Капитални расходи (трошоци за градење, реновирање на згради и набавка на канцелариски мебел, возила, компјутери и др.).

Од добиените извештаи, извршените интервјуа и од наводите на претставниците на судовите на одржаната презентација на наодите од истражувањето, може, генерално, да се констатира следното:

а) Плати: Најголем дел од приходите (околу 85%) судовите трошат за исплата на плати, што, според претставниците на судовите, е резултат на големиот број судии во одделни судови. Од друга страна, тие го нагласуваат проблемот на недостаток на административни работници (стручни соработници, дактилографи и сл.) во повеќето судови во внатрешноста на земјата кои, кога би се ангажирале во потребниот број, уште повеќе би го зголемиле делот од приходите кој е наменет за плати и придонеси. За да се

надмине тој проблем, препорачливо е, секаде каде што е тоа можно, пензионираниите судии да не се заменуваат во ист број со нови судии, а за соодветниот финансиски дел да се ангажираат потребните административни работници.

б) Стоки и услуги: Расходите за стоки и услуги им создаваат најголеми проблеми на судовите поради недоволноста на средства за нивно финансирање. Тука има два проблема: 1) Помалку добивани средства од планираните (бараните) за финансирање на тие расходи во следната година, и 2) Кумулирање на неплатени обврски врз разни основи, а пред с'е, врз основа на барани вештачења за разни случаи, кои настанале во претходните години и кои, со тек на време, се зголемуваат поради пресметување камата на соодветниот износ. Во поранешните години бил присутен проблемот со финансирање на обдукциите кои, во разни судови, се плаќале по различни цени и покрај утврден (на национално ниво) ценовник по кој требало да се вршат обдукциите (сега трошоците за обдукции паѓаат на товар на Јавното обвинителство).

Како проблем со сериозни финансиски импликации претставниците на судовите го истакнуваат плаќањето на трошоци за транспорт (превезување) на обвинети лица од затвор во едно место до надлежен суд во друго место. На пример, за превезување обвинет од Скопје во Неготино, судот во Неготино треба да му плати на МВР надоместок од 17.000 денари. Претставниците на судовите сметаат дека превезувањето на обвинети лица е редовна работа на полицијата и дека за таквата услуга тие не треба да плаќаат никакви надоместоци.

Сериозни проблеми кај одделни судови предизвикува потребата за финансирање на одржувањето на капиталната, а особено на информациската опрема која претходно, во најголема мера, била финансирана со донаторски средства или со средства на Министерството за правда. Претставниците на основните судови сметаат дека тие проблеми треба да се решаваат со реално пресметување, но и со целосно одобрување на бараните средства за финансирање на расходите за “Стоки и услуги” во рамки на буџетот на државата за следната година, како и со зголемување на делот од буџетските приходи за таа намена со цел враќање на натрупаните долгови. Интересна е констатацијата на претставниците од Основен суд Неготино според која: „ износот на две месечни бруто плати се доволни за сите други трошоци на секој суд“.

в) Капитални расходи: Делот од буџетските средства којшто судовите го добиваат за капитални инвестиции е релативно мал, што може да се констатира од податоците кои се презентирани подолу во овој извештај. Сепак, може да се констатира дека во претходниот период поголем дел од судовите имале капитални инвестиции кои, во најголема мера, биле финансирани од донации, но и со одобрени средства, односно со извршени набавки од Министерството за правда и со користење кредит од Светска банка. Генерално, се оценува дека снабденоста на судовите со соодветна капитална

опрема е задоволителна, иако одделни судови ја потенцираат потребата за дополнителни капитални инвестиции, особено за обезбедување квалитетно тонско снимање и натамошно воведување нова и развивање на постојната информациска опрема во судовите, за што, се разбира, се потребни финансиски средства. Во тој дел е можна одредена заштеда на средства ако се утврди постоење на можност, а потоа и со реализација на таквата евентуална можност за поврзување на информациската технологија на судовите со информацискиот центар на Врховниот суд на РМ.

III ДОБИЕНИ РЕЗУЛТАТИ – Анализа на состојбите

1. Големина и структура на судскиот буџет

Согласно со Законот за судски буџет, Судскиот буџет претставува годишна процена на приходите и трошоците на судската власт во РМ што ги утврдува Собранието на РМ за „непречено“ финансирање на законските надлежности и активности на судската власт во земјата.

Судскиот буџет е дел од Буџетот на РМ кој содржи две програми:

- Програма 20 – Судска администрација, која ги опфаќа средствата за финансирање на активностите и функциите на Судскиот совет на РМ, Врховниот суд на РМ, Управниот суд, Вишиот управен суд, апелациските судови и основните судови со проширена и основна надлежност;

- Програма 30 – Академија за обука на судии и јавни обвинители која ги опфаќа средствата за финансирање на активностите на Академијата.

Набљудуван збирно и по одделни категории, републичкиот судски буџет во периодот 2010 – 2013 година ги имал следните големини и структура:

Табела број 1- Планирани и реализирани средства наменети за Судска власт (Судски буџет) во период 2010 – 2013 (во денари)³

кат	ставка	2010		2011		2012		2013	
		буџет	реализација	буџет	реализација	буџет	реализација	буџет	реализација
40	Плати и надоместоци	1,483,188,000.00	1,476,735,000.00	1,494,412,000.00	1,487,162,000.00	1,511,900,000.00	1,521,012,000.00	1,489,526,000.00	1,485,966,567.00
42	Стоки и услуги	226,603,000.00	232,578,000.00	223,780,000.00	224,205,000.00	260,883,000.00	207,867,000.00	239,310,032.00	236,606,066.00
46	Субвенции и трансфери	9,950,000.00	10,428,000.00	10,740,000.00	20,899,000.00	20,000,000.00	20,167,000.00	22,497,968.00	22,458,281.00
48	Капитални расходи	24,160,000.00	24,160,000.00	21,480,000.00	19,146,000.00	10,800,000.00	7,210,000.00	10,065,000.00	10,040,507.00
	Вкупно	1,743,901,000.00	1,743,901,000.00	1,750,412,000.00	1,751,412,000.00	1,803,583,000.00	1,756,256,000.00	1,761,399,000.00	1,755,071,421.00

Податоците во претходната табела укажуваат на констатацијата дека во набљудуваниот период не се извршува законската обврска за утврдување соодветен дел во Буџетот на РМ за потребите на СБС како процент од БДП во конкретната година.

³ Податоците за 2010, 2011, 2012 и 2013 година се преземени од Годишните извештаи за работа на СБС.

Според податоците што се преземени од Буџетот на Република Македонија за 2012, 2013, 2014 и 2015 година, како и од годишните извештаи на СБС, може да се констатира дека планираните/реализираните средства за судската власт не надминуваат износ од 0,38% од бруто домашниот производ, што упатува на констатацијата дека сеуште не е постигнато законски утврденото ниво од 0,8% од БДП.

Учеството на одделни категории на трошоци во вкупниот годишен републички судски буџет во анализираните години може да се види од следната табела.

Табела бр. 2- Структура на годишниот републички судски буџет во периодот 2010 – 2014 (во проценти)

Кат.	Ставка	просек буџет	просек реализација
40	Плати и надоместоци	84.70%	85.22%
42	Стоки и услуги	13.46%	12.86%
46	Субвенции и трансфери	0.89%	1.05%
48	Капитални расходи	0.95%	0.87%

Напомена: Податоците во горните табели и соодветните описи на содржинските елементи на одделните категории се преземени од годишните извештаи на СБС.

Од податоците во горните табели може да се констатира дека најголем дел (во просек 84,70% од планираните, односно 85,22% од реализираните годишните износи на републичкиот судски буџет (РСБ)) отпаѓаат на плати и надоместоци од плати (категија 40). Станува збор за плати и надоместоци од плати на судии и судска администрација, новоизбрани судии и трансформација на привремено вработени во вработени на неопределено време.

Втора позначајна ставка во РСБ претставува категоријата 42 – Стоки и услуги. На неа отпаѓаат просечно по околу 13,46% од планираните, односно 12,86% од реализираните годишни судски буџети. Таа ставка опфаќа средства што се користат за тековно работење на судовите (во која ставка спаѓаат: Патни и дневни расходи; Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт; Ситен инвентар, алат и други материјали за поправка; Поправка и тековно одржување; Договорни услуги; Други тековни расходи и Привремени вработувања) . Погolem дел од тие средства со одлука на СБС се распределуваат по одделни судови и секој од нив самостојно располага и ги користи доделените средства. Останатиот дел од тие средства е наменет за централизираните плаќања од судскиот буџет за потребите на одделни судови единки - корисници, а во согласност со утврдените критериуми и методологија за нивна распределба, водејќи притоа сметка за големината на судот, бројот на предмети во

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

работата, бројот на судии, барањата на судовите, неизмирениите обврски од претходните години итн.

Категоријата 46 во РСБ содржи износи кои се наменети за обезбедување средства за плаќање на извршни и правосилни пресуди на товар на судскиот буџет согласно со одредбите на законот за реализација на правосилни пресуди за повреда на правото за судење во разумен рок. На средства за вршење такви плаќања во анализираниот период отпаѓаат просечно годишно по 0,89% од планираните, односно 1,05% од реализираните годишни судски буџети. Треба да се напомене дека согласно соодветни законски измени, надоместоците за судење во разумен рок според пресудите на судот во Стразбур сега се исплаќаат директно од средства на Министерството за правда, а надоместоците на обвинетите во кривична постапка, кои добиле ослободителна пресуда, се исплаќаат од Буџетот на РМ (порано тие надоместоци ги плаќале судовите).

Најпосле, релативно мал дел (просечно годишно по околу 0,95% од планираните, односно 0,87% од реализираните годишни судски буџети) е наменет за капитални инвестиции (Категорија 48). Капиталните инвестиции се реализираат во согласност со Годишната програма за инвестирање од буџетот. Тие опфаќаат инвестициски активности за подобрување на условите за работа на вработените во судските институции, а во насока на реформите на судството во РМ.

Карактеристично е што во одделни години од анализираниот период трошоците за плати се зголемуваат поради зголемениот број на вработени во судовите, додека буџетот за стоки и услуги се намалува, со истовремено зголемување на долговите на судовите, за што повеќе збор ќе стане во следното поглавје.

Капиталните расходи на судовите во периодот 2010 – 2014 година, главно, беа обезбедувани од донаторски средства и тоа, главно, за реновирање на зградите и набавка на нова опрема во судовите.

2. Големина на планирани и реализирани буџетски средства (збирно) на судската власт во периодот 2010 – 2014 година

Финансирањето на надлежностите на судската власт се врши преку приходи обезбедени од трансфери од Буџетот на Република Македонија, сопствени приходи, (депозити, закупнини, судски паушали) и донации.

Предмет на оваа анализа претставуваат приходите (трансфери) од Буџетот на Република Македонија наменети за финансирање на судската власт.

Како што претходно беше наведено, средствата за финансирање на судската власт се одобруваат во рамки на Буџетот на Република Македонија за соодветна година и во рамки на разделот наменет за судска власт. Со Законот за судскиот буџет донесен во 2003 година, е уредено дека, почнувајќи од 01.01.2004 година средствата за судската

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

власт потребно е да се утврдуваат во висина од најмалку 0,8% од бруто домашниот производ на РМ. Имајќи предвид дека тој износ во одделните буџетски години не е одобруван, во текот на 2010 година беа извршени измени и дополнувања на Законот за судскиот буџет, чии одредби требаше да отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2011 година.

Со тие законски измени се утврдува постепено зголемување на планираните средства за судската власт по години, кои во 2015 година треба(ше) да го достигнат законски утврдениот износ од 0,8% од БДП, но од извршените анализи може да се констатира дека нивото на планирани/реализирани средства не надминува 0,38% од БДП.

3. Анализа на податоците и информациите што се содржани во одговорените прашалници

Како што претходно беше наведено, за потребите на оваа анализа беше структуриран посебен прашалник за опфатените судови, од кои се добиени повратни информации само за дел од нив. Поради тоа, беа преземени дополнителни активности за обезбедување на потребните податоци од други надлежни институции.

Со извршената анализа на добиените одговори и обезбедените податоци може да се констатира дека:

- И покрај тоа што со одредбите на член 14 став 2 од Законот за судскиот буџет е утврдена обврската основните судови на ниво на апелациско подрачје да вршат усогласување на: трошоците за фискалната година, според трошковни ставки и потставки; трошоците за следните две фискални години по трошковни ставки и потставки; потребните расходи за неопходното вработување за извршување на функциите на корисниците; идните обврски или повеќегодишните трошоци, вклучувајќи ги инвестициските проекти искажани поединечно; трошоците за секоја идна година искажани одделно, како и образложение за висината на износите по позиции, таа обврска, во практиката, не се применува. Воедно, таа законска обврска е тешко применлива од аспект на тоа што, временската рамка кога таа активност е потребно да се спроведе, не кореспондира со временската рамка на обезбедени/достапни информации на судовите за максимално одобрените средства;
- Поради недоволно обезбедените средства не е воспоставена практика на усогласување на буџетските барања на судовите и стручната служба на СБС, ниту пак за тоа се изготвува посебен извештај;
- Во услови на недоволно обезбедени средства за финансирање на судовите, не може да се зборува за соодветна распределба на средствата од причини што

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

- добиваните средства се помали од реално потребните, што доведува до постојана појава на неподмирени обврски;
- Во годишните извештаи на анализирани судови е опфатен делот на неподмирени обврски. Од извештаите може да се констатира дека во сиот анализиран период судовите искажуваат неподмирени обврски;
  - Нарушена е солвентноста на некои од судовите. Карактеристичен е случајот на еден од анализирани судови кој достави податок дека во одредени случаи подмирувањето на обврските го врши со задоцнување од 398 дена;
  - Присутна е појава на блокирање на трансакциската сметка на некои од судовите поради нередовно подмирени обврски;
  - Во делот на податоците за сопствени приходи анализирани судови известуваат дека остваруваат средства врз таа основа, но дека тие се занемарливи;
  - Од податоците презентирани во делот на неподмирени обврски на судовите (не се вклучени обврските за плати) и нивното споредување со реализираните средства по години (2010 до 2014 година), се констатира дека тие се движат во границите од 10% до 21% од реализираните средства;
  - Во структурата на расходите доминантно место заземаат платите, потоа стоките и услугите, а занемарувачко или незабележително е учеството на капиталните расходи;
  - Единствена е констатацијата дека одобрените средства на судовите не ги задоволуваат потребите за нивно нормално функционирање;
  - Во делот на структурата на неподмирени обврски доминантно место заземаат договорните услуги и комуналните услуги;
  - Во делот на неподмирени обврски континуирано се пренесуваат и неподмирени обврски кои се однесуваат на обврски за лекување на притворени лица и обврски за ангажирани бранители по службена должност (адвокат), при што тие видови на расходи учествуваат со приближно од 5,46% до 34,85% во одделни судови, што може да има или има влијание врз правата на одредени лица без разлика на која институција во иднина ќе и припаѓаат тие надлежности;
  - Анкетираните судови истакнуваат дека доделените средства не се доволни за нивната работа и дека тоа има влијание врз нормалното работење на судската власт, нарушување на довербата кај доверителите и воопшто, за репутацијата на судската власт;
  - Анкетираните судови (што е констатирано и од тимот на истражувачи), редовно ја ажурираат нивната веб страна.

Во натамошниот текст се прикажани табеларни прегледи кои се однесуваат на финансиското работење на петте судови кои се предмет на оваа анализа. Извор на податоците во тие прегледи се годишните сметки за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за

петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година.

Табела број 3 - Вкупни приходи по години (збирно за сите судови) (износи и индекси)

Ред. Број на суд	Вкупни приходи Извор: Листинзи на годишни сметки		индекс 2011/2010	2012	индекс 2012/2011	2013	индекс 2013/2012
	2010	2011					
1	13,898,507.00	13,426,833.00	0.966062974	12,631,614.00	0.940773897	12,658,562.00	1.002133377
2	61,086,786.00	63,463,957.00	1.038914652	61,481,977.00	0.96876999	57,944,210.00	0.94245847
3	84,903,942.00	83,198,856.00	0.97991747	85,737,085.00	1.03050798	86,733,520.00	1.011621984
4	34,324,061.00	33,922,001.00	0.988286351	33,086,170.00	0.975360209	32,827,803.00	0.992191088
5	77,994,385.00	76,813,511.00	0.9848595	73,650,555.00	0.958822921	74,364,283.00	1.009690735

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 4 - Вкупни расходи по години (збирно за сите судови) и нивна структура

Вкупни расходи (извод: листинзи од годишни сметки)								
Ред. Број на суд	2010	2011	индекс 2011/2010	2012	индекс 2012/2011	2013	индекс 2013/2012	
1	13,898,507.00	13,426,833.00	0.966062974	12,631,614.00	0.940773897	12,658,562.00	1.002133377	
2	61,086,786.00	63,463,957.00	1.038914652	61,481,977.00	0.96876999	57,944,210.00	0.94245847	
3	84,903,942.00	83,198,856.00	0.97991747	85,737,085.00	1.03050798	86,733,520.00	1.011621984	
4	34,324,061.00	33,922,001.00	0.988286351	33,086,170.00	0.975360209	32,827,803.00	0.992191088	
5	77,994,385.00	76,813,511.00	0.9848595	73,650,555.00	0.958822921	74,364,283.00	1.009690735	

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 5 - Расходи по ставки со процентно учество во нивниот вкупен износ

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	%	2011 година	%	2012 година	%	2013 година	%
1	1	плати и надоместоци	12,823,505.00	92%	12,593,899.00	94%	11,870,052.00	94%	11,976,181.00	95%
	2	Стоки и услуги	1,019,342.00	7%	832,934.00	6%	634,561.00	5%	667,381.00	5%
	3	Субвенции и трансфери	55,660.00	0%	-	-	127,001.00	1%	15,000.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	13,898,507.00		13,426,833.00		12,631,614.00		12,658,562.00	
2	1	плати и надоместоци	52,866,939.00	87%	54,367,509.00	86%	52,273,145.00	85%	49,028,945.00	85%
	2	Стоки и услуги	7,929,712.00	13%	8,575,159.00	14%	8,448,491.00	14%	7,741,143.00	13%
	3	Субвенции и трансфери	290,135.00	0%	521,289.00	1%	760,341.00	1%	1,174,122.00	2%
		Вкупно расходи (1+2+3)	61,086,786.00		63,463,957.00		61,481,977.00		57,944,210.00	
3	1	плати и надоместоци	73,293,042.00	86%	72,712,920.00	87%	76,678,410.00	89%	76,512,504.00	88%
	2	Стоки и услуги	10,921,497.00	13%	9,738,913.00	12%	7,696,901.00	9%	9,722,250.00	11%
	3	Субвенции и трансфери	689,403.00	1%	747,023.00	1%	1,361,774.00	2%	498,766.00	1%
		Вкупно расходи (1+2+3)	84,903,942.00		83,198,856.00		85,737,085.00		86,733,520.00	
4	1	плати и надоместоци	30,857,376.00	90%	30,558,165.00	90%	29,638,915.00	90%	29,244,823.00	89%
	2	Стоки и услуги	3,451,685.00	10%	3,187,570.00	9%	3,226,640.00	10%	3,316,188.00	10%
	3	Субвенции и трансфери	15,000.00	0%	176,266.00	1%	220,615.00	1%	266,792.00	1%
		Вкупно расходи (1+2+3)	34,324,061.00		33,922,001.00		33,086,170.00		32,827,803.00	
5	1	плати и надоместоци	66,570,502.00	85%	66,532,736.00	87%	66,189,568.00	90%	63,867,859.00	86%
	2	Стоки и услуги	10,958,112.00	14%	8,608,515.00	11%	3,661,822.00	5%	4,240,827.00	6%
	3	Субвенции и трансфери	465,771.00	1%	1,672,260.00	2%	3,799,165.00	5%	6,255,597.00	8%
		Вкупно расходи (1+2+3)	77,994,385.00		76,813,511.00		73,650,555.00		74,364,283.00	

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 6 - Расходи по ставки со индекси

реден број на основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	2011 година	индекс 2011/2010	2012 година	индекс 2012/2011	2013 година	индекс 2013/2012
I	1	плати и надоместоци	12,823,505.00	12,593,899.00	0.98	11,870,052.00	0.942523995	11,976,181.00	1.0089409
	2	Стоки и услуги	1,019,342.00	832,934.00	0.817129089	634,561.00	0.761838273	667,381.00	1.0517208
	3	Субвенции и трансфери	55,660.00	-	-	127,001.00	-	15,000.00	0.11810931
		Вкупно расходи (1+2+3)	13,898,507.00	13,426,833.00	0.966062974	12,631,614.00	0.940773897	12,658,562.00	1.00213338
II	1	плати и надоместоци	52,866,939.00	54,367,509.00	1.03	52,273,145.00	0.961477654	49,028,945.00	0.93793754
	2	Стоки и услуги	7,929,712.00	8,575,159.00	1.08139602	8,448,491.00	0.985228495	7,741,143.00	0.91627523
	3	Субвенции и трансфери	290,135.00	521,289.00	1.796711876	760,341.00	1.458578639	1,174,122.00	1.54420451
		Вкупно расходи (1+2+3)	61,086,786.00	63,463,957.00	1.038914652	61,481,977.00	0.96876999	57,944,210.00	0.94245847
III	1	плати и надоместоци	73,293,042.00	72,712,920.00	0.992084897	76,678,410.00	1.05453625	76,512,504.00	0.99783634
	2	Стоки и услуги	10,921,497.00	9,738,913.00	0.891719606	7,696,901.00	0.790324444	9,722,250.00	1.26313824
	3	Субвенции и трансфери	689,403.00	747,023.00	1.083579561	1,361,774.00	1.822934501	498,766.00	0.36626195
		Вкупно расходи (1+2+3)	84,903,942.00	83,198,856.00	0.97991747	85,737,085.00	1.03050798	86,733,520.00	1.01162198
IV	1	плати и надоместоци	30,857,376.00	30,558,165.00	0.99030342	29,638,915.00	0.969918024	29,244,823.00	0.98670356
	2	Стоки и услуги	3,451,685.00	3,187,570.00	0.923482299	3,226,640.00	1.012256986	3,316,188.00	1.02775271
	3	Субвенции и трансфери	15,000.00	176,266.00	11.75106667	220,615.00	1.251602691	266,792.00	1.20931034
		Вкупно расходи (1+2+3)	34,324,061.00	33,922,001.00	0.988286351	33,086,170.00	0.975360209	32,827,803.00	0.99219109
V	1	плати и надоместоци	66,570,502.00	66,532,736.00	0.999432692	66,189,568.00	0.994842118	63,867,859.00	0.96492334
	2	Стоки и услуги	10,958,112.00	8,608,515.00	0.785583776	3,661,822.00	0.425372088	4,240,827.00	1.15811937
	3	Субвенции и трансфери	465,771.00	1,672,260.00	3.590305107	3,799,165.00	2.271874589	6,255,597.00	1.64657195
		Вкупно расходи (1+2+3)	77,994,385.00	76,813,511.00	0.9848595	73,650,555.00	0.958822921	74,364,283.00	1.00969073

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Во продолжение се презентирани табеларни прегледи на видови расходи:

Табела број 7 - Плати и надоместоци од плати, со процентно учество во вкупните расходи

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	%	2011 година	%	2012 година	%	2013 година	%
1		плати и надоместоци								
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	12,823,505.00	92%	12,593,899.00	94%	11,870,052.00	94%	11,976,181.00	95%
	1.1	плати и надоместоци	9,327,057.00	67%	9,189,545.00	68%	8,651,205.00	68%	8,740,919.00	69%
	1.2	придонеси за социјално осигурување	3,496,448.00	25%	3,398,654.00	25%	3,218,847.00	25%	3,232,762.00	26%
	1.3	надоместоци	-	0%	5,700.00	0%	-	0%	2,500.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	13,898,507.00		13,426,833.00		12,631,614.00		12,658,562.00	
2		плати и надоместоци								
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	52,866,939.00	87%	54,367,509.00	86%	52,273,145.00	85%	49,028,945.00	85%
	1.1	плати и надоместоци	38,515,706.00	63%	39,647,954.00	62%	38,085,385.00	62%	35,735,780.00	62%
	1.2	придонеси за социјално осигурување	14,325,933.00	23%	14,669,155.00	23%	14,087,204.00	23%	13,232,465.00	23%
	1.3	надоместоци	25,300.00	0%	50,400.00	0%	100,556.00	0%	60,700.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	61,086,786.00		63,463,957.00		61,481,977.00		57,944,210.00	
3		плати и надоместоци								
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	73,293,042.00	86%	72,712,920.00	87%	76,678,410.00	89%	76,512,504.00	88%
	1.1	плати и надоместоци	53,308,389.00	63%	52,910,294.00	64%	55,774,250.00	65%	55,682,153.00	64%
	1.2	придонеси за социјално осигурување	19,832,442.00	23%	19,563,487.00	24%	20,619,734.00	24%	20,585,506.00	24%
	1.3	надоместоци	152,211.00	0%	239,139.00	0%	284,426.00	0%	244,845.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	84,903,942.00		83,198,856.00		85,737,085.00		86,733,520.00	
4		плати и надоместоци								
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	30,857,376.00	90%	30,558,165.00	90%	29,638,915.00	90%	29,244,823.00	89%
	1.1	плати и надоместоци	22,511,405.00	66%	22,280,132.00	66%	21,598,302.00	65%	21,335,611.00	65%
	1.2	придонеси за социјално осигурување	8,325,371.00	24%	8,239,083.00	24%	8,034,313.00	24%	7,891,212.00	24%
	1.3	надоместоци	20,600.00	0%	38,950.00	0%	6,300.00	0%	18,000.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	34,324,061.00		33,922,001.00		33,086,170.00		32,827,803.00	
5		плати и надоместоци								
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	66,570,502.00	85%	66,532,736.00	87%	66,189,568.00	90%	63,867,859.00	86%
	1.1	плати и надоместоци	48,491,911.00	62%	48,500,060.00	63%	48,205,271.00	65%	46,523,626.00	63%
	1.2	придонеси за социјално осигурување	18,040,031.00	23%	17,937,426.00	23%	17,828,497.00	24%	17,202,033.00	23%
	1.3	надоместоци	38,560.00	0%	95,250.00	0%	155,800.00	0%	142,200.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	77,994,385.00		76,813,511.00		73,650,555.00		74,364,283.00	

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 8 - Плати и надоместоци на плати со индекси

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	2011 година	индекс 2011/2010	2012 година	индекс 2012/2011	2013 година	индекс 2013/2012
1		плати и надоместоци							
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	12,823,505.00	12,593,899.00	0.98	11,870,052.00	0.942523995	11,976,181.00	1.0089409
	1.1	плати и надоместоци	9,327,057.00	9,189,545.00	0.985256657	8,651,205.00	0.941418209	8,740,919.00	1.01037012
	1.2	придонеси за социјално осигурување	3,496,448.00	3,398,654.00	0.972030472	3,218,847.00	0.947094644	3,232,762.00	1.00432298
	1.3	надоместоци	-	5,700.00	-	-	0	2,500.00	-
2		плати и надоместоци							
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	52,866,939.00	54,367,509.00	1.03	52,273,145.00	0.961477654	49,028,945.00	0.93793754
	1.1	плати и надоместоци	38,515,706.00	39,647,954.00	1.029397046	38,085,385.00	0.960588912	35,735,780.00	0.93830691
	1.2	придонеси за социјално осигурување	14,325,933.00	14,669,155.00	1.023958091	14,087,204.00	0.960328253	13,232,465.00	0.93932515
	1.3	надоместоци	25,300.00	50,400.00	1.992094862	100,556.00	1.99515873	60,700.00	0.60364374
3		плати и надоместоци							
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	73,293,042.00	72,712,920.00	0.992084897	76,678,410.00	1.05453625	76,512,504.00	0.99783634
	1.1	плати и надоместоци	53,308,389.00	52,910,294.00	0.992532226	55,774,250.00	1.054128522	55,682,153.00	0.99834875
	1.2	придонеси за социјално осигурување	19,832,442.00	19,563,487.00	0.986438634	20,619,734.00	1.053990733	20,585,506.00	0.99834004
	1.3	надоместоци	152,211.00	239,139.00	1.571101957	284,426.00	1.189375217	244,845.00	0.86083902
4		плати и надоместоци							
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	30,857,376.00	30,558,165.00	0.99030342	29,638,915.00	0.969918024	29,244,823.00	0.98670356
	1.1	плати и надоместоци	22,511,405.00	22,280,132.00	0.989726408	21,598,302.00	0.969397399	21,335,611.00	0.98783742
	1.2	придонеси за социјално осигурување	8,325,371.00	8,239,083.00	0.989635537	8,034,313.00	0.975146506	7,891,212.00	0.98218877
	1.3	надоместоци	20,600.00	38,950.00	1.890776699	6,300.00	0.161745828	18,000.00	2.85714286
5		плати и надоместоци							
	1	(вкупно) Збир=1.1+1.2+1.3	66,570,502.00	66,532,736.00	0.999432692	66,189,568.00	0.994842118	63,867,859.00	0.96492334
	1.1	плати и надоместоци	48,491,911.00	48,500,060.00	1.000168049	48,205,271.00	0.993921884	46,523,626.00	0.96511491
	1.2	придонеси за социјално осигурување	18,040,031.00	17,937,426.00	0.994312371	17,828,497.00	0.993927278	17,202,033.00	0.96486165
	1.3	надоместоци	38,560.00	95,250.00	2.470176349	155,800.00	1.635695538	142,200.00	0.9127086

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 9 - Стоки и услуги со процентно учество во вкупните расходи

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	%	2011 година	%	2012 година	%	2013 година	%
1		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	1,019,342.00	7%	832,934.00	6%	634,561.00	5%	667,381.00	5%
	2.1	патни и дневни расходи	9,950.00	0%	3,840.00	0%	4,560.00	0%	2,000.00	0%
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	498,987.00	4%	500,000.00	4%	479,900.00	4%	499,646.00	4%
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	118,039.00	1%	116,422.00	1%	56,727.00	0%	60,000.00	0%
	2.4	поправки и тековно одржување	14,862.00	0%	45,000.00	0%	4,000.00	0%	15,912.00	0%
	2.5	договорни услуги	143,000.00	1%	142,800.00	1%	85,159.00	1%	85,000.00	1%
	2.6	други тековни расходи	5,589.00	0%	24,872.00	0%	4,215.00	0%	4,823.00	0%
	2.7	привремени вработувања	228,915.00	2%	-	-	-	-	-	-
		Вкупно расходи (1+2+3)	13,898,507.00		13,426,833.00		12,631,614.00		12,658,562.00	
2		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	7,929,712.00	13%	8,575,159.00	14%	8,448,491.00	14%	7,741,143.00	13%
	2.1	патни и дневни расходи	60,920.00	0%	24,920.00	0%	5,430.00	0%	5,800.00	0%
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,922,022.00	6%	4,282,896.00	7%	4,791,343.00	8%	4,072,269.00	7%
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,043,786.00	2%	984,939.00	2%	827,336.00	1%	700,381.00	1%
	2.4	поправки и тековно одржување	243,176.00	0%	254,467.00	0%	76,381.00	0%	189,958.00	0%
	2.5	договорни услуги	2,586,768.00	4%	2,961,647.00	5%	2,706,851.00	4%	2,732,735.00	5%
	2.6	други тековни расходи	73,040.00	0%	66,290.00	0%	41,150.00	0%	40,000.00	0%
	2.7	привремени вработувања	-	-	-	-	-	-	-	-
		Вкупно расходи (1+2+3)	61,086,786.00		63,463,957.00		61,481,977.00		57,944,210.00	
3		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	10,921,497.00	13%	9,738,913.00	12%	7,696,901.00	9%	9,722,250.00	11%
	2.1	патни и дневни расходи	28,752.00	0%	21,830.00	0%	860.00	0%	5,000.00	0%
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,992,750.00	5%	3,999,617.00	5%	3,716,349.00	4%	4,417,635.00	5%
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,185,624.00	1%	990,700.00	1%	549,616.00	1%	796,527.00	1%
	2.4	поправки и тековно одржување	232,347.00	0%	587,385.00	1%	165,828.00	0%	314,921.00	0%
	2.5	договорни услуги	4,580,795.00	5%	4,038,594.00	5%	3,221,647.00	4%	4,090,202.00	5%
	2.6	други тековни расходи	129,610.00	0%	100,787.00	0%	42,601.00	0%	97,965.00	0%
	2.7	привремени вработувања	771,619.00	1%	-	-	-	-	-	-
		Вкупно расходи (1+2+3)	84,903,942.00		83,198,856.00		85,737,085.00		86,733,520.00	
4		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	3,451,685.00	10%	3,187,570.00	9%	3,226,640.00	10%	3,316,188.00	10%
	2.1	патни и дневни расходи	5,000.00	0%	3,000.00	0%	15,000.00	0%	5,000.00	0%
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	2,513,321.00	7%	2,337,179.00	7%	2,146,828.00	6%	2,232,502.00	7%
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	343,534.00	1%	291,666.00	1%	450,000.00	1%	389,046.00	1%
	2.4	поправки и тековно одржување	149,899.00	0%	50,000.00	0%	296,325.00	1%	193,302.00	1%
	2.5	договорни услуги	420,000.00	1%	485,932.00	1%	235,000.00	1%	464,089.00	1%
	2.6	други тековни расходи	19,931.00	0%	19,793.00	0%	43,000.00	0%	32,249.00	0%
	2.7	привремени вработувања	-	-	-	-	40,487.00	0%	-	-
		Вкупно расходи (1+2+3)	34,324,061.00		33,922,001.00		33,086,170.00		32,827,803.00	
5		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	10,958,112.00	14%	8,608,515.00	11%	3,661,822.00	5%	4,240,827.00	6%
	2.1	патни и дневни расходи	19,050.00	0%	2,900.00	0%	-	0%	2,300.00	0%
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,900,000.00	5%	3,856,446.00	5%	2,092,082.00	3%	2,965,807.00	4%
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,099,594.00	1%	977,147.00	1%	314,288.00	0%	309,984.00	0%
	2.4	поправки и тековно одржување	345,296.00	0%	308,033.00	0%	115,558.00	0%	81,670.00	0%
	2.5	договорни услуги	3,543,835.00	5%	3,158,413.00	4%	1,037,903.00	1%	840,266.00	1%
	2.6	други тековни расходи	309,979.00	0%	305,576.00	0%	101,991.00	0%	40,800.00	0%
	2.7	привремени вработувања	1,740,358.00	2%	-	-	-	-	-	-
		Вкупно расходи (1+2+3)	77,994,385.00		76,813,511.00		73,650,555.00		74,364,283.00	

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Здружение на финансиски работници
на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

Табела број 10 - Стоки и услуги со индекси

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	2011 година	индекс 2011/2010	2012 година	индекс 2012/2011	2013 година	индекс 2013/2012
1		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	1,019,342.00	832,934.00	0.817129089	634,561.00	0.761838273	667,381.00	1.0517208
	2.1	патни и дневни расходи	9,950.00	3,840.00	0.385929648	4,560.00	1.1875	2,000.00	0.43859649
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	498,987.00	500,000.00	1.002030113	479,900.00	0.9598	499,646.00	1.04114607
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	118,039.00	116,422.00	0.986301138	56,727.00	0.487253268	60,000.00	1.05769739
	2.4	поправки и тековно одржување	14,862.00	45,000.00	3.027856278	4,000.00	0.088888889	15,912.00	3.978
	2.5	договорни услуги	143,000.00	142,800.00	0.998601399	85,159.00	0.596351541	85,000.00	0.9981329
	2.6	други тековни расходи	5,589.00	24,872.00	4.450169977	4,215.00	0.169467674	4,823.00	1.14424674
	2.7	привремени вработувања	228,915.00	-	-	-	-	-	-
2		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	7,929,712.00	8,575,159.00	1.08139602	8,448,491.00	0.985228495	7,741,143.00	0.91627523
	2.1	патни и дневни расходи	60,920.00	24,920.00	0.409061064	5,430.00	0.217897271	5,800.00	1.06813996
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,922,022.00	4,282,896.00	1.092012232	4,791,343.00	1.118715701	4,072,269.00	0.84992225
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,043,786.00	984,939.00	0.943621585	827,336.00	0.839987045	700,381.00	0.84654965
	2.4	поправки и тековно одржување	243,176.00	254,467.00	1.046431391	76,381.00	0.300160728	189,958.00	2.48697975
	2.5	договорни услуги	2,586,768.00	2,961,647.00	1.144921771	2,706,851.00	0.91396814	2,732,735.00	1.0095624
	2.6	други тековни расходи	73,040.00	66,290.00	0.907584885	41,150.00	0.620757279	40,000.00	0.97205346
	2.7	привремени вработувања	-	-	-	-	-	-	-
3		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	10,921,497.00	9,738,913.00	0.891719606	7,696,901.00	0.790324444	9,722,250.00	1.26313824
	2.1	патни и дневни расходи	28,752.00	21,830.00	0.75925153	860.00	0.039395328	5,000.00	5.81395349
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,992,750.00	3,999,617.00	1.001719867	3,716,349.00	0.929176219	4,417,635.00	1.18870294
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,185,624.00	990,700.00	0.835593746	549,616.00	0.554775411	796,527.00	1.44924274
	2.4	поправки и тековно одржување	232,347.00	587,385.00	2.528050717	165,828.00	0.282315687	314,921.00	1.89908218
	2.5	договорни услуги	4,580,795.00	4,038,594.00	0.881636048	3,221,647.00	0.797714997	4,090,202.00	1.26959968
	2.6	други тековни расходи	129,610.00	100,787.00	0.777617468	42,601.00	0.422683481	97,965.00	2.29959391
	2.7	привремени вработувања	771,619.00	-	-	-	-	-	-
4		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	3,451,685.00	3,187,570.00	0.923482299	3,226,640.00	1.012256986	3,316,188.00	1.02775271
	2.1	патни и дневни расходи	5,000.00	3,000.00	0.6	15,000.00	5	5,000.00	0.33333333
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	2,513,321.00	2,337,179.00	0.929916632	2,146,828.00	0.918555233	2,232,502.00	1.03990725
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	343,534.00	291,666.00	0.8490164	450,000.00	1.542860669	389,046.00	0.86454667
	2.4	поправки и тековно одржување	149,899.00	50,000.00	0.333557929	296,325.00	5.9265	193,302.00	0.65233106
	2.5	договорни услуги	420,000.00	485,932.00	1.156980952	235,000.00	0.48360676	464,089.00	1.97484681
	2.6	други тековни расходи	19,931.00	19,793.00	0.993076113	43,000.00	2.172485222	32,249.00	0.74997674
	2.7	привремени вработувања	-	-	-	40,487.00	-	-	0
5		Стоки и услуги (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)	10,958,112.00	8,608,515.00	0.785583776	3,661,822.00	0.425372088	4,240,827.00	1.15811937
	2.1	патни и дневни расходи	19,050.00	2,900.00	0.152230971	-	0	2,300.00	-
	2.2	комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	3,900,000.00	3,856,446.00	0.988832308	2,092,082.00	0.542489639	2,965,807.00	1.4176342
	2.3	ситен инвентар, алат и други материјали за поправка	1,099,594.00	977,147.00	0.888643445	314,288.00	0.321638402	309,984.00	0.98630555
	2.4	поправки и тековно одржување	345,296.00	308,033.00	0.892083893	115,558.00	0.375148117	81,670.00	0.70674467
	2.5	договорни услуги	3,543,835.00	3,158,413.00	0.89124155	1,037,903.00	0.328615352	840,266.00	0.80958047
	2.6	други тековни расходи	309,979.00	305,576.00	0.985795812	101,991.00	0.333766395	40,800.00	0.4000353
	2.7	привремени вработувања	1,740,358.00	-	-	0	-	-	-

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Здружение на финансиски работници
на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

Табела број 11 - Субвенции и трансфери со процентно учество во вкупните расходи

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	%	2011 година	%	2012 година	%	2013 година	%
1		Субвенции и трансфери (3.1+3.2)	55,660.00	0%	-		127,001.00	1%	15,000.00	0%
	3.1	разни трансфери	55,660.00	0%	-		98,472.00	1%	15,000.00	0%
	3.2	исплати по извршни исправи					28,529.00	0%	-	
		Вкупно расходи (1+2+3)	13,898,507.00		13,426,833.00		12,631,614.00		12,658,562.00	
2		Субвенции и трансфери (3.1+3.2)	290,135.00	0%	521,289.00	1%	760,341.00	1%	1,174,122.00	2%
	3.1	разни трансфери	238,406.00	0%	112,758.00	0%	321,117.00	1%	172,296.00	0%
	3.2	исплати по извршни исправи	51,729.00	0%	408,531.00	1%	439,224.00	1%	1,001,826.00	2%
		Вкупно расходи (1+2+3)	61,086,786.00		63,463,957.00		61,481,977.00		57,944,210.00	
3		Субвенции и трансфери (3.1+3.2)	689,403.00	1%	747,023.00	1%	1,361,774.00	2%	498,766.00	1%
	3.1	разни трансфери	401,825.00	0%	251,139.00	0%	140,125.00	0%	229,418.00	0%
	3.2	исплати по извршни исправи	287,578.00	0%	495,884.00	1%	1,221,649.00	1%	269,348.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	84,903,942.00		83,198,856.00		85,737,085.00		86,733,520.00	
4		Субвенции и трансфери (3.1+3.2)	15,000.00	0%	176,266.00	1%	220,615.00	1%	266,792.00	1%
	3.1	разни трансфери	15,000.00	0%	100,876.00	0%	220,615.00	1%	157,442.00	0%
	3.2	исплати по извршни исправи			75,390.00	0%			109,350.00	0%
		Вкупно расходи (1+2+3)	34,324,061.00		33,922,001.00		33,086,170.00		32,827,803.00	
5		Субвенции и трансфери (3.1+3.2)	465,771.00	1%	1,672,260.00	2%	3,799,165.00	5%	6,255,597.00	8%
	3.1	разни трансфери	365,616.00	0%	251,428.00	0%	171,294.00	0%	187,110.00	0%
	3.2	исплати по извршни исправи	100,155.00	0%	1,420,832.00	2%	3,627,871.00	5%	6,068,487.00	8%
		Вкупно расходи (1+2+3)	77,994,385.00		76,813,511.00		73,650,555.00		74,364,283.00	

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 12 - Субвенции и трансфери со индекси

основен суд	р.бр.	ставка	2010 година	2011 година	индекс 2011/2010	2012 година	индекс 2012/2011	2013 година	индекс 2013/2012
1		Субвенции и трансфери 3 (3.1+3.2)	55,660.00	-	-	127,001.00		15,000.00	0.11810931
	3.1	разни трансфери	55,660.00	-	-	98,472.00		15,000.00	0.15232757
	3.2	исплати по извршни исправи				28,529.00		-	0
2		Субвенции и трансфери 3 (3.1+3.2)	290,135.00	521,289.00	1.796711876	760,341.00	1.458578639	1,174,122.00	1.54420451
	3.1	разни трансфери	238,406.00	112,758.00	0.472966284	321,117.00	2.847842282	172,296.00	0.5365521
	3.2	исплати по извршни исправи	51,729.00	408,531.00	7.897523633	439,224.00	1.075130161	1,001,826.00	2.28089995
3		Субвенции и трансфери 3 (3.1+3.2)	689,403.00	747,023.00	1.083579561	1,361,774.00	1.822934501	498,766.00	0.36626195
	3.1	разни трансфери	401,825.00	251,139.00	0.624995956	140,125.00	0.557957944	229,418.00	1.63723818
	3.2	исплати по извршни исправи	287,578.00	495,884.00	1.72434609	1,221,649.00	2.463578176	269,348.00	0.22047904
4		Субвенции и трансфери 3 (3.1+3.2)	15,000.00	176,266.00	11.75106667	220,615.00	1.251602691	266,792.00	1.20931034
	3.1	разни трансфери	15,000.00	100,876.00	6.725066667	220,615.00	2.186991951	157,442.00	0.71365048
	3.2	исплати по извршни исправи		75,390.00			0	109,350.00	
5		Субвенции и трансфери 3 (3.1+3.2)	465,771.00	1,672,260.00	3.590305107	3,799,165.00	2.271874589	6,255,597.00	1.64657155
	3.1	разни трансфери	365,616.00	251,428.00	0.687683252	171,294.00	0.681284503	187,110.00	1.09233248
	3.2	исплати по извршни исправи	100,155.00	1,420,832.00	14.18633119	3,627,871.00	2.553342689	6,068,487.00	1.67274057

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 13 - Тековни обврски (вкупно за сите судови):

Ред. Број	вкупни тековни обврски (извор: листинзи од Централен регистар)	2010	2011	индекс 2011/2010	2012	индекс 2012/2011	2013	индекс 2013/2012
1		1,702,218.00	2,256,532.00	1.325642192	2,063,906.00	0.914636265	1,742,152.00	0.844104334
2		11,679,525.00	16,034,830.00	1.372900867	16,973,091.00	1.058513935	14,288,064.00	0.841806834
3		15,885,811.00	22,695,140.00	1.428642202	29,121,354.00	1.28315375	30,698,781.00	1.054167365
4		7,078,613.00	8,750,570.00	1.236198391	4,293,092.00	0.490607126	6,087,468.00	1.417968215
5		13,919,312.00	15,398,439.00	1.106264376	19,101,710.00	1.24049652	19,713,987.00	1.032053518

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 14 - Тековни обврски по видови со процентно учество во вкупните тековни обврски

основен суд	р.бр.	ставка	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%
1		тековни обврски (1.1+1.2+1.3)	1,702,218.00		2,256,532.00		2,063,906.00		1,742,152.00	
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	686,518.00	40%	1,250,333.00	55%	1,061,361.00	51%	724,179.00	42%
	1.2	краткорочни финансиски обврски								
	1.3	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	1,015,700.00	60%	1,006,199.00	45%	1,002,545.00	49%	1,017,973.00	58%
2		тековни обврски (1.1+1.2+1.3)	11,679,525.00		16,034,830.00		16,973,091.00		14,288,064.00	
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	7,169,559.00	61%	11,644,959.00	73%	12,815,815.00	76%	10,211,764.00	71%
	1.2	краткорочни финансиски обврски			4,445.00	0%	1,111.00	0%	4,000.00	0%
	1.3	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	4,509,966.00	39%	4,385,426.00	27%	4,156,165.00	24%	4,072,300.00	29%
3		тековни обврски (1.1+1.2+1.3)	15,885,811.00		22,695,140.00		29,121,354.00		30,698,781.00	
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	9,723,238.00	61%	16,589,103.00	73%	22,573,442.00	78%	24,415,495.00	80%
	1.2	краткорочни финансиски обврски								
	1.3	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	6,162,573.00	39%	6,106,037.00	27%	6,547,912.00	22%	6,283,286.00	20%
4		тековни обврски (1.1+1.2+1.3)	7,078,613.00		8,750,570.00		4,293,092.00		6,087,468.00	
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	4,551,948.00	64%	6,158,114.00	70%	1,803,195.00	42%	3,598,726.00	59%
	1.2	краткорочни финансиски обврски								
	1.3	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	2,526,665.00	36%	2,592,456.00	30%	2,489,897.00	58%	2,488,742.00	41%
5		тековни обврски (1.1+1.2+1.3+1.4)	13,919,312.00		15,398,439.00		19,101,710.00		19,713,987.00	
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	5,716,762.00	41%	7,268,728.00	47%	10,525,302.00	55%	11,368,130.00	58%
	1.2	краткорочни финансиски обврски	2,167,101.00	16%	2,086,228.00	14%	2,388,923.00	13%	2,143,044.00	11%
	1.3	обврски спрема државата и други институции (Обврски за даноци и придонеси по договор на дело и авторско дело)	406,321.00	3%	614,398.00	4%	807,074.00	4%	1,005,610.00	5%
	1.4	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	5,629,128.00	40%	5,429,085.00	35%	5,380,411.00	28%	5,197,203.00	26%

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Табела број 15 - Тековни обврски по видови со индекси

основе н суд	р.бр.	ставка	2010	2011	индекс 2011/2010	2012	индекс 2012/2011	2013	индекс 2013/2012
1		тековни обврски							
	1	(1.1+1.2+1.3)	1,702,218.00	2,256,532.00	1.325642192	2,063,906.00	0.914636265	1,742,152.00	0.844104334
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	686,518.00	1,250,333.00	1.821267614	1,061,361.00	0.848862663	724,179.00	0.682311673
	1.2	краткорочни финансиски обврски							
2		тековни обврски							
	1	(1.1+1.2+1.3)	11,679,525.00	16,034,830.00	1.372900867	16,973,091.00	1.058513935	14,288,064.00	0.841806834
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	7,169,559.00	11,644,959.00	1.624222494	12,815,815.00	1.100546168	10,211,764.00	0.796809567
	1.2	краткорочни финансиски обврски		4,445.00		1,111.00	0.249943757	4,000.00	3.600360036
3		тековни обврски							
	1	(1.1+1.2+1.3)	15,885,811.00	22,695,140.00	1.428642202	29,121,354.00	1.28315375	30,698,781.00	1.054167365
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	9,723,238.00	16,589,103.00	1.706129481	22,573,442.00	1.360739155	24,415,495.00	1.081602664
	1.2	краткорочни финансиски обврски							
4		тековни обврски							
	1	(1.1+1.2+1.3)	7,078,613.00	8,750,570.00	1.236198391	4,293,092.00	0.490607126	6,087,468.00	1.417968215
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	4,551,948.00	6,158,114.00	1.352852449	1,803,195.00	0.292816112	3,598,726.00	1.995749766
	1.2	краткорочни финансиски обврски							
5		тековни обврски							
	1	(1.1+1.2+1.3+1.4)	13,919,312.00	15,398,439.00	1.106264376	19,101,710.00	1.24049652	19,713,987.00	1.032053518
	1.1	обврски спрема добавувачи во земјата	5,716,762.00	7,268,728.00	1.271476406	10,525,302.00	1.448025294	11,368,130.00	1.080076372
	1.2	краткорочни финансиски обврски	2,167,101.00	2,086,228.00	0.962681481	2,388,923.00	1.145092003	2,143,044.00	0.897075377
5	1.3	обврски спрема државата и други институции (Обврски за даноци и придонеси по договор на дело и авторско дело)	406,321.00	614,398.00	1.512100039	807,074.00	1.313601281	1,005,610.00	1.245994791
	1.4	краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	5,629,128.00	5,429,085.00	0.964462888	5,380,411.00	0.991034585	5,197,203.00	0.96594907

*Извор: Преглед на податоци од годишна сметка за 2010, 2011, 2012 и 2013 година за петте основни судови од Република Македонија кои се предмет на оваа анализа, издадени од Централен регистар на Република Македонија на 20.02.2015 година

Здружение на финансиски работници
на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

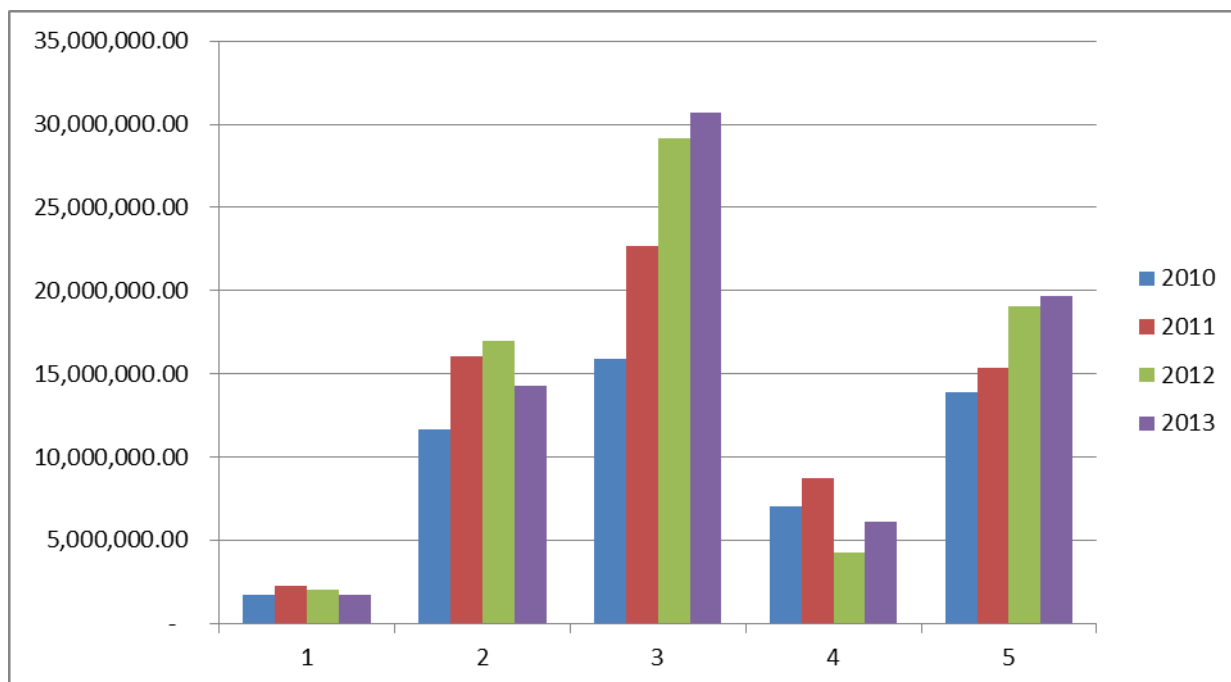

Од добиените податоци може да се констатира дека долговите на основните судови кои се предмет на анализата се во постојан пораст.

За потврдување на претходно наведената констатација, а во недостаток на податоци за сите судови во РМ, во графикон број 2 е даден преглед на движење на долговите на анализираните судови во извештајниот период, со напомена дека податоците се преземени по службена должност од надлежниот регистар.

Графикон број 2 - Вкупни тековни обврски по години

4. Основни заклучоци од интервјуто со в.д. претседателот на Судскиот буџетски совет

На 20.01.2015 година тим-лидерот на проектот изврши интервју (разговор) со в.д. претседателот на СБС. На разговорот присуствуваше и раководителот на одделението за сметководство и финансии на СБС.

Во разговорот беше потенцирано дека годишниот буџет со кој располага судството во РМ (судски буџет) се движи околу 0,4% од бруто домашниот производ на земјата. Од тој разговор, како и од претходно коментираниите информации што се презентирани во прашалниците кои ги доставија избраните судови, може да се

констатира дека идеален судски буџет би бил тој што ќе изнесува најмалку 0,5% (што исто така, е далеку помал процент од законски утврдениот лимит) од БДП на РМ. Со таква големина на буџетски средства се оценува дека би се задоволиле потребите на судството за финансиски средства.

Со оглед на бројноста на судии во сите судови во РМ, разбирливо е што најголем дел од буџетот се насочува за исплата на плати и придонеси од плати на судиите и сите вработени во судовите. Во РМ има 620 судии. Анализите на СБС биле дека е голем бројот на судии. Тоа особено се однесува на бројноста на судии во некои судови во внатрешноста на земјата каде е воочлива несразмерноста на бројот на предмети со бројот на судии. Бројноста на судиите е причина поради која за судиите важи специјален закон (*lex specialis*) според кој судиите одат во пензија по стариот систем (62/65 години), а не според измените во Законот за работни односи според кој рокот за заминување во пензија е подолг за три години за жени (65 години), односно за две години за мажи (67 години). Целта на таквиот пристап била да се намали бројот на судии, а со тоа и притисокот врз судскиот буџет.

И покрај таквата судска кадровска состојба, во сиот анализиран период во делот на плаќање плати и придонеси од плати немало застои, ниту поголеми проблеми, туку платите се исплатувале редовно и во разумни рокови.

Истата констатација се однесува и на финансирањето на тековните потреби. Оценка е дека планираните и реалните трошоци за тековни потреби редовно и непречено се покриваат со расположливите буџетски средства.

Наспроти тоа, и во СБС и кај избраните судови за потребите на ова истражување се нагласува недостатокот на средства за инвестициски активности. Тие активности, вообичаено, се финансираат од донации од разни институции.

Забележливи се напорите на одделните судови (на што упатуваат информациите во прашалниците) и на СБС за рационализација на трошоците и определување приоритети во трошењето на средствата. Во таа насока, како специфична се нагласува потребата за затворање на одделни судови во внатрешноста на земјата. Има помали судови (Крушево, Винаца, Берово...) кои се нерационални затоа што прават големи трошоци за мал број предмети. Се размислува за нивно затворање и со тоа да се намалуваат трошоците. Таму би работеле истурени единици на соодветни судови од исто апелациско подрачје.

На товар на буџетот е и Академијата за судии. За таа цел се издвојуваат средства за плаќање на обучувачи, иако често тие се платени од донатори, особено кога станува збор за плаќање на странски обучувачи.

Во разговорот беше нагласено дека, за реализација на одредени проекти за кои нема доволно буџетски средства, често, се користат средства од разни донации. Така, со средства од фондовите ИПА ќе се доградува постојниот информациски систем (тонско снимање во судниците). СБС аплицирал и за средства од фондовите ИПА за добивање

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

средства за натамошно усовршување на системот, но постапката се одвива бавно и ќе се реализира во 2016/2017 година.

Со цел рационално користење на доделените буџетски средства, СБС повремено (во текот на годината) врши усогласување на буџетите на одделните апелациски подрачја така што се врши пренесување на средства од ставка во ставка, од суд во суд, независно во кое апелациско подрачје тој припаѓа.

Поголемиот дел од констатациите што се извлечени од разговорот со в.д. претседателот на РСС, беа потврдени и на разговорот (интервјутото) што раководителот на тимот до имаше со Министерот за правда на РМ.

IV СУМИРАН ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ФИНАНСИСКИ ПРОБЛЕМИ СО КОИ СЕ СООЧУВА СУДСКАТА ВЛАСТ

Претходната анализа, сознанијата до коишто дојде проектниот тим со анализа на постојните акти, информации и сл. и од разговорите со неколкумина високи авторитети во судскиот систем, како и од предлозите кои беа дадени од претставници на судовите за време на презентацијата на нацрт-наодите од ова истражување, упатува на следните сумирани оценки за состојбите и проблемите со кои се соочуваат судовите во делот на потребни финансиски средства и во реализирањето на финансискиот менаџмент:

а) Со Уставот на РМ е утврдено одделување на законодавната, извршната и судската власт. Меѓутоа, постојниот процес на утврдување на буџетот за судството ја девалвира независноста на судството преку воведување оперативни буџетски ограничувања на судскиот буџет и покрај законски определената големина на годишниот износ на судскиот буџет.

Имено, првичните проценки на приходите и на расходите од државниот буџет, кои се наменети за судството, ги определува Влада на РМ на предлог на Министерството за финансии. Тоа значи дека во фазата на донесување на буџетот на РМ за следната година, Собранието на РМ нема или има многу мали можности за менување на буџетот (во случајот, за зголемување, односно одредување на законски утврдената големина на делот што е наменет за судството). Тоа е една од позначајните причини зошто републичкиот судски буџет во изминатите 2-3 години не ја достигнува големината која е утврдена со Законот за судски буџет и што дополнително на судовите им создава проблеми во финансирањето на тековните активности и особено придонесува за кумулирање на неплатени обврски на судовите врз разни основи;

б) Според тоа, главниот проблем со кој се соочуваат анкетираниите судови, што може да се претпостави како проблем со кој се соочуваат поголемиот број судови во РМ, претставува недостатокот на средства за плаќање на достасани обврски врз разни основи. Тоа создава појава на кумулирање на обврски кои, во анализираниот период во одредени периоди се зголемуваат, а во одредени периоди се намалуваат, но во ниту еден момент не се за занемарување и во ниту еден извештаен период нема суд кој нема неподмирени обврски.

Притоа, доцнењето во плаќањето на достасаните обврски е доста големо и, понекогаш, достигнува до близу 398 денови.

Од анализа на годишните сметки, годишните извештаи и на одговорите во прашалниците која е презентирана во Глава III од овој извештај, може да се констатира дека во судовите, главно, се концентрирани следните позначајни видови на неплатени достасани обврски:

- Трошоци за договорни услуги

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

- Трошоци за комунални услуги
- Трошоци за ангажирање поротници, адвокати и за осигурување.

Трошоците за договорните услуги, главно, се однесуваат на обврски за вршени вештачења на барање на судовите. Трошоците за комунални услуги опфаќаат неплатени сметки за набавка на нафта и струја, како и за плаќање поштенски, комуникациски и транспортни услуги. Овие две групи расходи имаат најголемо учество во вкупните расходи.

На тие три видови расходи отпаѓаат речиси 95% од вкупниот износ на достасани, а неплатени обврски. Таквата нивна големина и структура ја определува потребата за идно рационализирање на другите расходи, но и за обезбедување дополнителни извори на средства со кои непречено би се финансирале тие трошоци кај кои, поради нивната природа, има мали можности за елиминирање или за нивно намалување;

в) Недоволноста на средства и ненавременото плаќање на достасаните обврски, често, предизвикуваат креирање нови извршни решенија со растечки кумулативни износи, кои понекогаш предизвикуваат и блокирање на сметките на судовите;

г) Во поголем дел од судовите се реализирани значајни инвестициски активности со ангажирање средства од делот на буџетот на РМ кој му се доделува на Министерството за правда или со ангажирање средства од кредит од Светска банка. Сепак и во СБС и кај избраните (анкетираните) судови се нагласува недостатокот на средства за инвестициски активности. Тие, вообичаено, се финансираат од донации од разни институции.

д) На ниво на судство е донесен Закон за управување со движење на предметите. Оценка е дека недоволно се искористени можноста и потребата за управување со предметите, што подразбира планирање, координација, организација и контрола на обработката на предметите. Ако судот преку обемот на предмети не може да ги оправда бараните средства, тогаш нема да биде во состојба да бара соодветен износ на средства. Оттаму, судовите се повеќе стануваат свесни за важноста на предвидувањето на обемот на предметите и за утврдување цена на чинење по предмет, во зависност од видот и сложеноста на предметите. Некои судови веќе утврдиле цена на чинење на определени судски предмети, додека други се во интензивна фаза на утврдување на таква цена;

ѓ) Извештаите на судовите се нестандартни и многу скромни во објаснувањето на појавите, проблемите и сл. во работењето на судовите. Забележително е зголемувањето на бројот на предмети, но причините за тоа или не се објаснуваат или се презентираат во скромна димензија. Во извештаите не може да се забележи врската меѓу бројот на донесените одлуки во судовите и искористените средства за таа цел;

е) Освен тоа, извештаите кои судовите ги доставуваат до СБС содржат само бројки по буџетски ставки, а недостасува сеопфатна споредбена анализа на

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

реализираните со планираните трошоци, како и анализа на причините за настанување и план за отплата на неплатените долгови. Таква анализа не се прави поради тоа што никој од судовите тоа не го побарал, но и поради недостаток на персонал;

ж) Од разговорите што тимот ги водеше со в.д. претседателот на СБС и со Министерот за правда се дојде до заклучок дека има големи разлики меѓу судовите од повеќе аспекти. Посебно се нагласува (не)оправданоста за постоење на 27 основни судови во РМ од аспект на нивната економска оправданост. Анализите покажуваат дека во 15 поголеми основни судови се реализираат преку 90% од вкупниот број на предмети од основните судови. Тоа ја налага потребата од преиспитување на потребата од натамошно постоење на судови во некои места и нивна замена со судечки денови или со судски одделенија;

з) Анализите на СБС покажувале дека е голем бројот на судии. Тоа особено се однесува на бројноста на судии во некои судови во внатрешноста на земјата каде што е воочлива несразмерноста на бројот на предмети со бројот на судии. Таквата состојба врши силен притисок врз буџетските средства (за плати и придонеси од плати се трошат, во просек, по околу 85% од вкупно добиените буџетски средства), поради што на судовите им остануваат релативно мали износи на средства за финансирање на нивните тековни и инвестициски активности. Од друга страна, судовите го нагласуваат недостатокот на административен персонал, а особено на стручни соработници, дактилографи и раководни службеници што им создава сериозни пречки (застои или одолговлекувања) во реализирањето на судските предмети;

с) Анализите на билансите на судовите, нивните одговори на поставените прашања во прашалниците и интервјуто што беше водено со претставници на Републичкиот судски буџет ја потврдуваат генералната оценка дека, за финансирање на активностите на судството во РМ годишно треба да се издвојуваат најмалку по 0,5% од Буџетот на РМ. Меѓутоа, анализата потврди дека годишниот буџет со кој располага судството во РМ (судски буџет) се движи околу 0,4% од Буџетот на РМ. Оттаму произлезе констатацијата дека непочитувањето на законската обврска за издвојување 0,7% од буџетот на РМ во 2014, односно 0,8% од буџетот на РМ во 2015 година е најзначајната причина за појава на финансиски проблеми во работењето на судовите и особено во ненавременото плаќање на достасаните обврски на судовите;

и) Не постои усогласување на буџетските барања на судовите - буџетски единки на ниво на апелациско подрачје. Според истражувачкиот тим, тој факт укажува на можни неусогласености во распределбата на буџетските средства што, веројатно, предизвикува недоделување на бараните средства на одделни судови или прераспределба на средства од еден на друг суд без притоа да се има увид во (не)оправданоста од (не)реализација на првобитно доделените средства и во потребите за извршување на насобраните обврски на одделните судови. Всушност, некои судови се жалат дека во таа прераспределба на средства на ниво на Апелациско подрачје, тие воопшто не биле

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

консултирани за нивните потреби и проблеми за чие решавање биле потребни претходно доделените средства, а во некои случаи се наметнува потребата и од нивно зголемување во однос на првобитно утврдениот износ. Од друга страна, пак, некои судови сметаат дека такво усогласување на буџетските барања на ниво на апелациско подрачје не е ниту потребно. Најпосле, од претставниците на судовите беше нагласено дека за такво усогласување е потребно тие да располагаат со соодветен стручен кадар, пред се, од економска струка, кој пак го има во премал број, а во некои судови, дури, и нема вработен економист;

ј) Непосредно поврзан со претходно опишаниот е и проблемот што го нагласуваат некои судови во смисла дека со буџетскиот циркулар, СБС им одобрува само 50% од бараните средства, без притоа да направи анализа на реалноста на бараните средства, ниту пак консултација со конкретните судови. Уште повеќе, тие судови не добивале ниту извештај за таквите промени, така што немаат информација за причините за таквото кратење, ниту насока за идно планирање на потребните средства;

Поради немање доволен и/или соодветно стручен персонал (во некои судови нема ниту сметководител, туку има само благајник кој не може да врши високостручни анализи и планирања), повеќето судови не изработуваат стратегиски и/или оперативен план, иако во ревизиите што ги врши, Државниот завод за ревизија⁴ ја нагласува потребата и позитивноста од изработка на такви планови. Во одговорите на прашалниците, анализираните судови нагласуваат дека не е можно точно да се планира идниот обем на работа на судот, иако утврдуваат цена на чинење по предмет и ориентациски знаат колку предмети треба да има секој судија. Од друга страна, СБС и Министерството за финансии одредуваат лимити на расходите кои не треба да бидат надминати, поради што судовите ги планираат сите трошоци во дадените лимити.

Во таква ситуација, распределбата на средства на судскиот буџет се врши врз основа на буџетските барања на единките - корисници подготвени врз основа на буџетот од претходната година, усогласен со плафонот на средства добиен од СБС, односно од Министерството за финансии. Таквиот начин на пресметка на буџетот не обезбедува ефикасно работење врз основа на планирање на потребите, ниту правична распределба на средствата, односно некои судови добиваат помалку средства од потребните (заради зголемен обем на работа), додека други добиваат повеќе средства од потребните;

к) Досегашниот систем на буџетирање, поради отсуство на одредување приоритети на финансирање, како и поради отсуство на детална анализа на причините за несоодветното извршување на буџетот не обезбедува добро управување со буџетските средства. Тој систем на буџетирање по ставки не дава сеопфатна слика на

⁴ Ревизорски извештаи кои се однесуваат на судови од Република Македонија, објавени на веб сајтот на Државниот завод за ревизија (www.dzr.gov.mk – за Основни судови Охрид, Куманово, Битола, Неготино, Гевгелија, Крушево, Кичево, Велес, Штип, Прилеп, Струга, Радовиш, Тетово, Кавадарци), www.dzr.gov.mk

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

потребите, ниту пак овозможува планирање на средствата за период од три години (согласно со законот). Како резултат на тоа, судството се соочува со големи долгови (неплатени сметки за вештачења, тековно одржување и др.);;

л) Судовите и СБС не се екипирани ниту доволно обучени за вршење финансиски менаџмент. Нивните систематизации предвидуваат одделение за финансиско и материјално работење кое, според описот на работните задачи, опфаќа само подготовка на буџет и сметководство, но не и финансиско управување и контрола. За финансиско управување и контрола е потребно воведување детално планирање и анализа на работењето и искористување на ресурсите во судовите, а исто така и обезбедување соодветни и стабилни извори на финансирање на судската власт. Но, како што погоре е нагласено, за квалитетно планирање и анализа е потребен и доволен и соодветно стручен персонал кој е многу малку застапен кај судовите.

V ПРЕПОРАКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ТЕКОВНИТЕ ФИНАНСИСКИ ПРОБЛЕМИ НА СУДСКАТА ВЛАСТ

Претходната анализа ги лоцира главните жаришта на финансиски проблеми со кои се соочуваат судовите во РМ. Оттаму можат да се извлечат соодветни заклучоци и препораки за надминување на “тесните грла” и на честите појавни финансиски проблеми со кои се соочува судската власт во РМ. Тие препораки, главно, би можеле да се насочат кон следните правци:

а) Од разговорот со претставници на СБС, како и од претходно коментираниите информации што се презентирани во прашалниците, при презентацијата на нацрт – наодите пред претставници на судовите и од извештаите добиени од дел од избраните судови, може да се констатира дека, во овој момент, идеален судски буџет би бил тој што ќе изнесува не помалку од 0,5% од буџетот на РМ. Со таква големина на буџетски средства се оценува дека би се задоволиле моментните потреби на судството за финансиски средства. Меѓутоа, за трајно непречено финансирање на тековните активности, достасаните обврски и на инвестициските потреби на судовите, потребно е реализирање на републички судски буџет во законски утврдената големина од најмалку 0,8% од БДП на земјата;

б) Бројноста на судии во сите судови во Републиката условува најголем дел од буџетот да се насочува за исплата на плати и придонеси од плати на судиите и на другите вработени во судовите. Во РМ има 620 судии. Анализите на СБС биле дека е голем бројот на судии. Тоа, особено, се однесува на бројноста на судии во некои судови во внатрешноста на земјата каде е воочлива несразмерноста на бројот на предмети со бројот на судии. Со цел намалување на големите трошоци за плати и надоместоци од плати, препорачливо е секаде каде што тоа е можно да се намали бројот на судиите без, притоа, да се наруши континуитетот, квалитетот и стручноста во вршењето на судските надлежности. На тој начин би се намалил и притисокот врз вкупниот судски буџет, како и врз буџетите на одделните судови во Републиката.

Од друга страна, забележлив е недостатокот на административни службеници, а особено на стручни соработници, сметководители и дактилографи. Во таква ситуација, препорачливо е секогаш каде што тоа е можно, судиите кои го напуштиле судот од разни причини, да се заменуваат со нови судии во помал број од претходно присутниот, а за возврат и во рамки на ослободената финансиска рамка за плати, да се ангажираат потребен број и вид на административни службеници;

в) Анализите на СБС, исто така, укажуваат на нерационалноста од функционирањето (постоењето) на некои судови во РМ. Тоа ја налага потребата за затворање на одделни судови во внатрешноста на земјата, особено на тие кои се нерационални со тоа што прават големи трошоци за мал број предмети. Со тоа би се намалиле трошоците на РСБ и соодветните средства би можеле да се насочат за

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

финансирање на дел од насобраните обврски на судовите. А, во градовите каде што би се затвориле соодветните судови, би работеле истурени единици на соодветни судови од исто апелациско подрачје (судечки денови или судски одделенија);

г) Во постојните рамки или преку реализирање на законски утврдениот процент од Буџетот на РМ кој се издвојува за потребите на судската власт, препорачливо е да се зголеми делот од средствата кој ќе се користи за финансирање на инвестициски активности во судовите, за да не се дозволи квалитетот на нивното работење да зависи само од донации преку кои би се решавале очигледно сериозните ограничувачки услови за работење.

Во функција на зголемено и рационално користење на средства за инвестиции препорачливо е судовите да продолжат со пополнување образец за потреба од капитални инвестиции, а СБС да ги зема предвид таквите потреби и да цени дали се во согласност со стратегијата за инвестициски приоритети на генерално ниво на судството и истовремено, на судовите да им одобрува средства за инвестиции според реалната оценка за нивни потреби од инвестиции;

д) Со цел рационално користење на ограничените буџетски средства, препорачливо е да се врши усогласување на буџетските барања на судовите - буџетски единици на ниво на апелациско подрачје. Тоа ќе ги надмине сега присутните неусогласености во распределбата на буџетските средства и доделување на бараните средства на одделни судови или прераспределба на средства од еден на друг суд врз основа на прецизно согледување на оправданоста од (не)реализација на првобитно доделените средства и во согласност со потребите за измирување на насобраните обврски на одделните судови;

ѓ) Постојниот начин на финансирање на судството подразбира воведување на систем на буџетирање базирано на ефикасно работење. За да може таквиот систем на буџетирање да биде воведен и да биде ефикасен, потребно е да се постават основи на планирање, следење и мерење на ефикасноста од работењето на среден и кус рок (годишно).

За таа цел препорачливо е СБС да воведат нова методологија за планирање и дистрибуција на буџетот. Тие две работи се тесно поврзани меѓу себе и подразбираат воспоставување на буџетирање засновано на ефикасно работење и распределба на буџетските средства согласно планираниот обем на работа и постигнатите резултати. Целокупниот систем на буџетирање заснован на ефикасно работење се потпира на мерливи стандарди и приоритети;

е) Во смисла на претходната констатација, препорачливо е да се прошират постојните со следните стандарди:

- Стандардизирано известување, базирано на еднакво групирање на предметите и идентични формулари и содржина на извештаите;
- Стандардно просечно време на судија за решавање на определен вид на

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

предмет, со дефинирање и степенување на сложеност на предмет (сложен, помалку сложен, најмалку сложен);

- Стандарден рок во кој предметот треба да биде завршен, според сложеноста на предметот;
- Стандарден број на предмети за еден судија со дефиниран тим, или
- максималниот и оптимален вкупен број на предмети со кој треба да биде
- задолжен еден судија;
- ИСО стандард во судовите.

Бидејќи судиите се само дел од процесот на решавање на предметите, потребно е да се дефинираат стандардите и за сите останати процеси во врска со обработка на предметите;

ж) Во функција на што попрецизно утврдување на потребните финансиски средства и формирање на реален финансиски план (буџетско барање), потребно е да се унапреди постојниот модел за пресметка на цена на чинење на судски предмет.

Цената на судски предмет претставува збир на просечни трошоци за процесирање на еден судски предмет. Таа претставува директен сооднос помеѓу искористените ресурси наспроти остварените резултати. Анализата на цените може да обезбеди употребливи податоци за рационалноста во користењето на средствата и да ги лоцира неефикасните процеси, организација или управување со ресурсите. Познавањето на трошочната структура на одделни предмети, би можело на управата на судот да 'и помогне за лоцирање на неефикасното трошење на средства. На тој начин би се создал систем на буџетирање базиран на резултати.

Главната цел на унапредувањето и засилената примена на таа алатка е да се подобрат информациите кои се однесуваат на продуктивноста, односно на односот помеѓу активностите и работното време, како и на употребата на средствата, односно на односот помеѓу бројот на решените предмети и трошоците.

Следење на цената на судски предмет во подолг временски период обезбедува практично средство за евалуација на постојните процеси и подобрување на работењето на судовите. Тоа обезбедува директна врска помеѓу тоа колку е потрошено и што е постигнато со искористување на сите постојни ресурси (луѓе, пари и технологија) и што може да биде употребено за подобро распоредување на вработените и буџетот или за подобрување на управувањето со судските предмети. Тоа, исто така, помага во откривање на тесните грла во работењето, вклучително и на неефикасните процедури или неискористениот персонал.

Употребата на оваа алатка се зголемува кога таа директно се поврзува со другите елементи на судската ефикасност и дава важна перспектива на односите меѓу трошоците и резултатите. Кога судот еднаш ќе одреди како тековно да се соочува со различни видови судски предмети, судскиот менаџмент ќе може да донесува одлуки засновани на повеќе информации за нивото на ресурсите и нивната распределба на секој поединечен вид на предмети;

з) Со цел рационално искористување на постојниот судски персонал,

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

препорачливо е РСС, врз основа на претходна анализа на оптовареноста на некои судови и судии со повеќе или помалку предмети, да делегира судии од судови со помалку предмети да решаваат предмети во судови со многу поголем број на предмети, Во иста функција би било и делегирањето стручни соработници, што би водело кон поефикасно завршување на предметите во судовите кои се пренатрупани со предмети. Со тоа би се зголемила рационалноста и ефикасноста во работењето на судовите и, истовремено, за соодветен дел би се намалиле и судските трошоци;

s) За потребите на следење на извршувањето на буџетот на судството од страна на СБС, со посебен осврт кон отплатата на долговите, судовите треба да подготвуваат и до СБС да доставуваат месечни, квартални и годишни извештаи за извршувањето на буџетот;

и) Во функција на ефективност и ефикасност во трошењето на буџетските средства и вршење на работите според утврдени правила и со почитување на етичките норми на однесување, потребно е да се засили системот на внатрешна контрола во судовите. Потребен е транспарентен и отчетен систем на контрола во судовите кој ќе ги контролира финансиските текови во судовите, како и почитување на дефинираните работни процедури. Конечен ефект од тоа би бил рационално, економично и ефикасно користење на расположливите средства;

ј) Со цел зголемување на расположливите износи на средства, препорачливо е на судовите да им се дозволи да располагаат со сопствени приходи од паушали;

Анализирани документи за изработка на Извештајот:

- **Закони и подзаконски акти:**
  - Закон за слободен пристап до информации до јавен карактер,
  - Закон за судски буџет („Службен весник на Република Македонија“ број 60/03, 37/06, 103/08 и 145/10);
  - Закон за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ број 64/05, 4/08, 103/08, 156/09, 95/10, 180/11, 171/12);
  - Закон за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, Испр. 62/06, 35/08, 150/10);
  - Буџет на Република Македонија за соодветна година, објавен во “Службен весник на Република Македонија“;
  - Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за соодветната година објавен во “Службен весник на Република Македонија“;
  - Упатство за начинот на трезорско работење („Службен весник на Република Македонија“ број 183/2013);
  - Судски деловник („Службен весник на Република Македонија“ број 66/13, 114/14);
  - Деловник за работа на судскиот буџетски совет („Службен весник на Република Македонија“ број 89/2014).

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

- Преглед на податоци од годишна сметка за периодот 2010-2013 година обезбедени од Централен регистар на Република Македонија за 5 избрани судови
- Студија за утврдување на процент од БДП во РМ за финансирање на судската власт
- Буџети на РМ за 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015 година, објавени на веб сајтот на Министерството за финансии
- Завршни сметки на буџетот на РМ за 2010, 2011, 2012, 2013 година, објавени на веб сајтот на Министерството за финансии
- Документи за напредок на Република Македонија за влез во ЕУ:
  - Извештај за напредокот на Република Македонија 2014 година
  - Извештај за напредокот на Република Македонија 2013 година
  - Извештај за напредокот на Република Македонија 2012 година
  - Извештај за напредокот на Република Македонија 2011 година
- Податоци за Бруто домашен производ објавени на веб сајтот на Државниот завод за статистика
- Документи за проектиран БДП за 2014 и 2015 година објавени на веб сајтот на Народна банка на Република Македонија
- По Веб истражување на објавените податоци на судовите, обезбедени годишни извештаи кои се однесуваат на периодот 2010-2013 година за избраните судови и судски буџетски совет
- Ревизорски извештаи кои се однесуваат на судови од Република Македонија, објавени на веб сајтот на Државниот завод за ревизија (www.dzr.gov.mk – за Основни судови Охрид, Куманово, Битола, Неготино, Гевгелија, Крушево, Кичево, Велес, Штип, Прилеп, Струга, Радовиш, Тетово, Кавадарци)
- РМ – Министерство за правда, Светска банка: Проект за правна и правосудна имплементација и институционална поддршка, Конечен извештај на проектот “Функционална анализа во судовите во РМ”, јануари 2012 година;
- РМ – Министерство за правда, Светска банка: Проект за правна и правосудна имплементација и институционална поддршка, Конечен извештај на проектот “Функционална анализа во судовите во РМ”, јануари 2012 година;
- РМ – Министерство за правда, Светска банка: Втор извештај на проектот за функционална анализа во судовите во РМ, 2012 година.
- CEPEJ Report on "European judicial systems – Edition 2014 (2012 data): efficiency and quality of justice"

Здружение на финансиски работници

на локалните самоуправи и јавните претпријатија

Association of finance officers
of the local governments and public enterprises

